

Gruppledarskap ur ett resursförstärkande perspektiv

Observation av Cable-grupp i en finlandssvensk församling

Cathina Sandelin
Rebecka Åhman

Examensarbete för socionom(YH)-examen

Utbildning till socionom

Åbo 2017

EXAMENSARBETE

Författare: Cathina Sandelin och Rebecka Åhman

Utbildning och ort: Socionom YH, Åbo

Handledare: Johanna Wikgren-Roelofs

Titel: Gruppledarskap ur ett resursförstärkande perspektiv – Observation av Cable-grupp i en finlandssvensk församling

Datum 8.5.2017 Sidantal 39

Bilagor 2

Abstrakt

Examensarbetet *Gruppledarskap ur ett resursförstärkande perspektiv* är en del av projektet *Där nöden är som störst-diakoni på svenska*. Observation av den första finlandssvenska Cable-gruppen är datainsamlingsmetoden för examensarbetet. Examensarbetet är ett beställningsarbete från Matteus församling i Helsingfors.

Syftet med arbetet är att beskriva resursförstärkande metoder och arbetssätt som gruppledare inom det sociala området kan använda sig av. Dessutom ges en redogörelse för de konkreta metoder och arbetssätt som Cable-gruppens ledare i Matteus församling använde sig av. Frågeställningarna för examensarbetet är: På vilka sätt bekräftar ledarna deltagarna i gruppen? Hur handleder ledarna deltagarna för att maktbalansen ska vara jämn i gruppen? Hur uppmuntrar ledarna deltagarna till förändring?

Arbetet är uppbyggt av aktuell och relevant teoretisk litteratur runt nyckelorden resursförstärkning, Cable och gruppledarskap. Examensarbetet kan vara till nytta för samtliga yrkesverksamma och studerande inom det sociala området. Dessutom har arbetet stor betydelse för blivande och redan verksamma Cable-gruppledare.

Slutsatserna utifrån litteraturgenomgång och observationer är att en gruppledare bör skapa en trygg miljö där samtliga gruppmedlemmar upplever gemenskap och tillhörighet. Gruppledaren bör även bemöta deltagarna respektfullt och jämlikt. Aktivt och bekräftande lyssnande, möjligheter till egenmakt och en stabil grupp miljö som gynnar förändringar är nyckeln till resursförstärkning hos deltagarna.

Språk: svenska

Nyckelord: resursförstärkning, Cable, makt, bekräftelse, förändring, gruppledarskap, gemenskap, observation

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Cathina Sandelin ja Rebecka Åhman

Koulutus ja paikkakunta: Sosionomi AMK, Turku

Ohjaaja: Johanna Wikgren-Roelofs

Nimike: Ryhmänohjaus voimaantumisen näkökulmasta – Cable- ryhmän havainnointia suomenruotsalaisessa seurakunnassa

Päivämäärä 8.5.2017 Sivumäärä 39

Liitteet 2

Tiivistelmä

Tämä opinnäytetyö on osa hanketta *Där nöden är som störst- diakoni på svenska* (suom. Missä ahdinko on suurin - diakonia ruotsiksi). Tiedonkeruumenetelmänä opinnäytetyössä on käytetty ensimmäisen suomenruotsalaisen Cable – menetelmää käyttävän ryhmän havainnointia. Opinnäytetyön tilaajana toimi Matteuksen seurakunta Helsingissä.

Opinnäytetyön tavoitteena on kuvata niitä voimaannuttavia menetelmiä ja työskentelytapoja, joita sosiaalialalla työskentelevät ryhmänohjaajat voisivat hyödyntää. Tämän lisäksi opinnäytetyössä selvitetään Matteus-seurakunnan Cable-ryhmän ohjaajien käyttämiä konkreettisia menetelmiä ja työtapoja. Opinnäytetyötä ohjaavat seuraavat tutkimuskysymykset: Millä tavoin ryhmänohjaajat voivat vahvistaa ryhmään osallistujia? Miten ryhmänohjaajat ohjaavat osallistujia, jotta valtasapaino pysyy ryhmässä vakaana? Miten ryhmänohjaajat rohkaisevat osallistujia muutoksiin?

Opinnäytetyö nojautuu avainsanojen voimaantuminen, Cable-menetelmä ja ryhmänohjaus liittyvään ajankohtaiseen ja relevanttiin teoriaan. Opinnäytetyö on hyödyksi sosiaalialan ryhmänohjaajille sekä opiskelijoille. Lisäksi opinnäytetyöllä on suuri merkitys tuleville Cable -ryhmien ohjaajille.

Kirjallisuuskatsauksen ja havainnoinnin tuloksena voidaan päätellä, että ryhmänohjaajan tulee luoda turvallinen ilmapiiri, jossa ryhmän jäsenet kokevat sekä yhteisöllisyyttä että yhteenkuuluvuutta. Ohjaajan tulee myös kohdata ryhmään osallistuvat kunnioittavasti ja tasapuolisesti. Voimaantumisessa avaintekijöitä ovat aktiivinen ja vahvistava kuunteleminen, mahdollisuus omien voimavarojen vahvistamiseen sekä ryhmän vakaa ja tasapainoinen ilmapiiri.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: voimaantuminen, Cable, valta, vahvistaminen, muutos, ryhmänohjaus, yhteisöllisyys, havainnointi

BACHELOR'S THESIS

Author: Cathina Sandelin and Rebecka Åhman

Degree Programme: Bachelor of social service, Turku

Supervisor: Johanna Wikgren-Roelofs

Title: Group leadership through a perspective of resources-enhancing - Observation of Cable-group in a Swedish-speaking congregation in Finland

Date 8.5.17

Number of pages 39

Appendices 2

Abstract

This bachelor's thesis *Group leadership through a perspective of resources-enhancing* is part of the project *Där nöden är som störst-diakoni på svenska* ("There the need is greatest-deacon work in Swedish"). The method of data gathering is observation of the first Swedish-speaking Cable-group in Finland. Matteus congregation in Helsinki has commissioned this bachelor's research.

The purpose of the thesis is to describe methods and ways of working for resources-enhancing, which can be used by leaders in groups within social care. In this thesis a report on methods used by leaders for the Cable-group in Matteus congregation is given. The research questions for the thesis are: In which way are the leaders confirming the participations? How are the leaders guiding the participations to a good and equivalent balance of power within the group? How are the leaders encouraging participants to make changes?

Current and relevant theory about the key words resources-enhancing, Cable and leadership in groups is the foundation for the thesis. The thesis is favourable for all workers and students within social service. Leaders and future leaders for Cable-groups will have great use of this work.

The conclusions for the thesis are based on literature studies and observation. One of the conclusions is that a group leader ought to create a safe environment, where all group members can experience good fellowship and a sense of belonging. Secondly, the group leader must also meet every group member in a respectful and equal manner. Thirdly, the key for resource-enhancing is confirming listening, possibilities to ownership for situations and a stable group environment which supports changes.

Language: Swedish

Key words: resources-enhancing, Cable, power, change, group-leadership, fellowship, observation

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
2	Bakgrund och tidigare forskningar	3
2.1	Cable.....	3
2.2	Resursförstärkning.....	6
3	Ledarskap inom det sociala området	8
3.1	Gruppledarskap	9
3.2	Ledarskap, makt och auktoritet.....	12
3.3	Ledarskap i förändringsprocesser.....	13
3.4	Gruppledarskap och ungdomar	13
4	Metodpresentation	15
4.1	Målgruppen.....	15
4.2	Observation	16
4.3	Analysmetod.....	19
4.4	Etiska ställningstaganden	21
5	Resultatredovisning och analys.....	23
5.1	Bekräftelse, makt och förändring.....	23
5.1.1	Samband mellan makt och bekräftelse	27
5.1.2	Samband mellan bekräftelse och förändring.....	29
5.1.3	Samband mellan förändring och makt	30
5.2	Mönster och enskilda händelser.....	32
5.3	Tillämpning av resultaten på ungdomsgrupper.....	34
6	Diskussion och kritisk granskning	36
	Källförteckning	40

Bilagor

Bilaga 1	Observationsschema
Bilaga 2	Resultattabell

Figurförteckning

Figur 1. Uppkomst av resursförstärkande gemenskap.....	6
Figur 2. Datainsamlingens- och analysens struktur	21

1 Inledning

En Cable-grupp är en resursförstärkande gemenskap som strävar efter att hitta människors styrkor och undanförda resurser. Cable (Community Action Based Learning for Empowerment) vill åstadkomma långvariga förändringar i både människors liv och samhället. Metoden lämpar sig för människor i olika åldrar och livssituationer. Ju fler olikheter det finns bland deltagarna i Cable-gruppen, desto större är framgången i och genom gruppen. Alla berättelser är lika viktiga och deltagarnas bakgrund spelar roll på ett positivt sätt. Tuffa bakgrunder är inget hinder för Cable eftersom deltagarna inte värdesätts enligt tidigare erfarenheter.

I Matteus församling startades en Cable-grupp under våren 2017, vilket är den första svenskspråkiga gruppen i Finland. Matteus församling önskade få en beskrivning av sin första Cable-grupp. Därför gjordes en projektplan mellan Yrkeshögskolan Novia och Matteus församling i Helsingfors. Eftersom Cable inte endast är till för diakoniarbete och församlingar, kommer dess teologiska grund inte bli presenterad i examensarbetet. Examensarbetet är resultatet av ett samarbete mellan Yrkeshögskolan Novia i Åbo och svenskspråkiga evangelisk-lutherska församlingar i Helsingfors. Grunden för examensarbetet är det treåriga projektet *Där nöden är som störst-diakoni på svenska*.

Att observera Cable-gruppen är examensarbetets fokus. I och med att observationsmöjligheterna av en grupp är oändliga, avgränsades observationerna till ledarskapet. Förutom ett introduktionsbesök observerades fyra av sju Cable-gruppträffar. Examensarbetet är resultatet av observationerna.

Examensarbetet har två syften. Dels att beskriva resursförstärkande metoder och arbetssätt som gruppledaren kan använda och dels redogöra för de konkreta metoder och arbetssätt som Cable-gruppens ledare i Matteus församling använder. För att nå syftet är observationerna av Matteus församlings Cable-grupp fokuserade på följande ämnen: bekräftelse, maktfördelning och förändringsarbete. Dessa faktorer ingår i litteratur och material kring Cable och kan kopplas till resursförstärkande arbetssätt. Därför ligger de här tre orden i fokus.

För att kunna redogöra för resursförstärkande arbetssätt i Cable-gruppen har examensarbetet följande frågeställningar: På vilka sätt bekräftar ledarna deltagarna i gruppen? Hur handleder ledarna deltagarna för att maktbalansen ska vara jämn i gruppen? Hur uppmuntrar ledarna

deltagarna till förändring? Dessa frågeställningar utgör examensarbetets observationsschema.

För att uppfylla kravet för blivande ungdomsarbetsledare i den evangelisk-lutherska kyrkan berör examensarbetet också ungdomar i grupp. Enligt Forsén (personlig kommunikation, 9.3.2017) kommer utbildning inom Cable erbjudas samtliga anställda inom svenskspråkiga församlingar i Finland. Detta innebär att ungdomsarbetsledare kommer att kunna utbilda sig till Cable ledare i framtiden. Därför behandlar examensarbetet även de goda följderna av ungdomsarbete i grupp och anvisningar till att leda en Cable-grupp för ungdomar.

Förutom observationer består examensarbetet också av litteraturoversikt i ämnen makt, förändringsarbete, Cable, ledarskap, resursförstärkning och kvalitativa metoder. Till examensarbetet används både aktuell litteratur och vetenskapliga artiklar. För att hitta relevant litteratur för examensarbetet har flera olika databaser och sökord nyttjas. Databaser som använts är Springer Link, Cochrane Library, EBSCO host, Julkkari, Ebrary, EBSCO Academic search elite, EBSCO CINAHL with Full text, ProQuest, Juuli, Emerald Insight och Finna Tritonia. Vid litteratursökning har många olika begrepp och kombinationer använts, men de mest relevanta och använda sökorden under processens gång har varit Cable, kaapeli, social work, community, leadership, leader, power, group, grupp, gruppdynamik, ungdom, forskningsmetodik, etik, makt och voimaantuminen. Få relevanta och aktuella vetenskapliga artiklar hittades för detta examensarbete.

Examensarbetet är uppbyggt med teori och resultat från observationerna av Cable-gruppen. Det första kapitlet innehåller en teoretisk genomgång av Cable och resursförstärkning. Därefter redogörs det stora begreppet ledarskap inom socialt arbete. Examensarbetet fokuserar på gruppleaderskap, ungdomar i grupp och ledarskap i ljuset av de tre huvudorden makt, bekräftelse och förändring. Fjärde kapitlet beskriver målgruppen, datainsamlings- och analysmetoden samt de etiska ställningstagande för examensarbetet. Slutligen följer resultatredovisning och diskussion av observationer samt kritisk granskning av examensarbetet.

Val av ämne för examensarbetet skedde på basen av skribenternas intresseområden och vilja att lära sig mera om resursförstärkande metoder samt ledarskap. Som blivande socionomer är det av stort intresse att observera fungerande resursförstärkande arbetssätt, vilket observationerna av Cable-gruppen ger möjlighet till.

2 Bakgrund och tidigare forskningar

Syftet med Cable är att varje individ ska hitta sina styrkor med hjälp av övningar och andra gruppmedlemmar. Cable vill påverka individens liv på ett positivt sätt. Resursförstärkning är ett nyckelord inom Cable. Cables uppgift är att plocka fram bortglömda styrkor hos individer. (Helsingin, Diakonissalaitos, 2013, s. 4).

2.1 Cable

Cable – Community Action Based Learning for Empowerment bildades under 1990-talet (Diakonissalaitos, u.å.). Cable är en samling av metoder och övningar som görs i grupp. Jämlikhet är en av de viktigaste reglerna inom Cable. Alla, såväl deltagarna som ledarna, är likvärdiga vilket ska synas i samtalen. Karaktären i Cable är pedagogisk och flexibel. (Helsingin, Diakonissalaitos, 2013, s. 4). I processen identifieras vikten av att återuppbygga sig själv. Ett dagligt jag-berättande, de goda stunderna i livshistorien och styrkorna i identiteten kan förstärka självkänslan. Cable-processen ger utrymme till att vara sig själv och möjliggör utforskandet av livet på ett roligt och givande sätt. (Hakkarainen & Kylmälä, 2015, s. 19). Tanken är att Cable ska leda till aktivare medborgare i samhället. För att Cable ska få effekt på samhälls nivå behöver individen jobba med sig själv. Därför utmanas individen att skapa förmågan att styra sitt eget liv. Cable försöker inte hitta snabba lösningar på olika problem, utan strävar efter att åstadkomma långsiktiga förändringar. Därmed innehåller Cable olika metoder som stöder människan och samhället under en längre tid. (Helsingin Diakonissalaitos, 2013, s. 7-8, 11).

Cable fungerar enligt fem olika faser. Dessa kallas för *In*, *Out*, *Exposure*, *Action* och *Change*. In-fasen i Cable innehåller frågor kring deltagarnas egna identiteter. Deltagarna frågar sig vem de är, vilka goda värderingar de bär med sig och vilka styrkor de har. Målen med träffarna är att kunna förstå sig själv bättre, kunna berätta sin livshistoria och medvetandegöra styrkor. Följande fas fokuserar mera på individen i samhället och inställningen gentemot andra människor. Fasen kallas för Out. I det här skedet av Cable undersöks generationer ur en noggrannare synvinkel. Exposure bär på en sådan tanke att deltagarna ska undersöka en plats utan förutfattade meningar eller förkunskap. Deltagarna ska neutralt känna efter vad som händer på platsen med hjälp av sina sinnen. Action-fasen fokuserar på individens egen funktionsförmåga och samarbetsförmåga. En konkret metod för fasen är arbetsverkstad där deltagarna i Cable-gruppen samarbetar kring ett projekt. Under sista fasen Change utvärderas arbetet som gjordes i föregående fas. Den avslutande

fasens målsättning är att gruppmedlemmarna finner en förmåga att själva kunna påverka sina liv och samhället. (Helsingin Diakonissalaitos, 2013, s. 12-20).

I Sverige är Exposure ett välbekant ord. Exposure är nämligen också ett arbetssätt utanför Cables ramar. Exposure-metoden går djupare än att endast förmedla kunskap om människors levnadsförhållanden. Metoden ska få deltagarna att analysera och arbeta med sina värderingar och åsikter. Syftet med Exposure-metoden är att deltagarna ska uppnå gemenskap och ett vi-tänkande (Notland, 2009, s. 7). Deltagarna övar på att vara närvarande i nuet. Frågor som ”Vad ser jag?”, ”Vad känner jag?” och ”Vad tänker jag om det jag ser och känner?” är centrala för metoden. Exposure-metoden har tillämpats i Sverige i olika sammanhang, bland annat inom diakoni, socialt arbete med utsatta människor, arbetslagsutveckling, utbildning och verksamhetsutveckling. (Björklund, et al., 2010, s. 39, 56, 70, 77, 89, 108, 111, 118).

Inom det sociala området kallas samhällsinriktat arbete också för kollektivt socialt arbete. Rötterna till denna tradition ligger i 1990-talets Chicago i USA. Sedan 1990-talets lågkonjunktur har det uppstått ökat behov för utveckling av nya samhällsliga arbetsmetoder. Olika former av samhällsarbete har utprovats av både medborgarorganisationer och professionsorganisationer. (Diakonissalaitos, u.å.).

Cable är en av de metoder inom samhällsarbetet vars grundprincip är att hjälpa människor skaffa kunskap för förbättrad livskvalité. Målet är att genom gemensamma handlingar förändra saker och ting. För ledaren öppnar Cable-metoden en ny synvinkel till att utveckla sitt arbetssätt. Cable ger även verktyg till arbete bland marginaliserade och utsatta individer. (Näkki & Sayed, 2015, s. 132, 134-135).

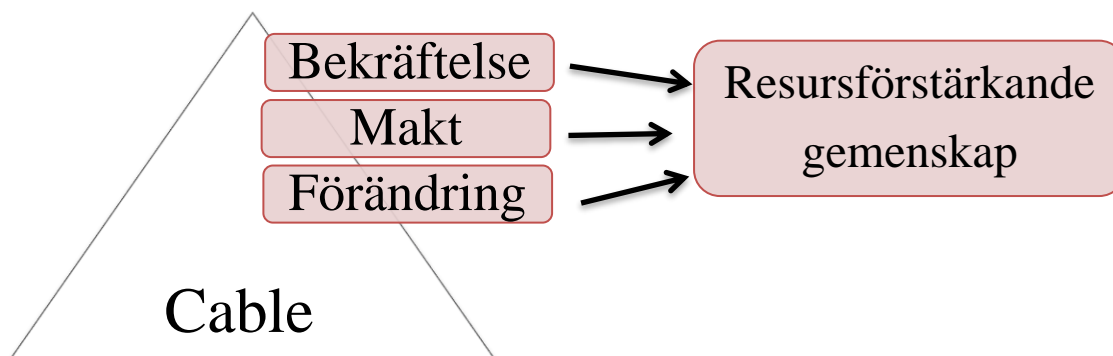
Näkki och Sayed (2015, s. 128-129) klargör att samhällsarbetet grundar sig i tron på människans färdigheter och vilja att utveckla omgivningen. Ledarnas roll är att möjliggöra och stöda individernas deltagande i samhället. Individen anses vara expert gällande sitt eget liv. Samhällsarbetet baserar sig på tanken om att omgivningen och samhället har en betydande inverkan på individens välmående, säkerhet, växelverkan, prestationsförmåga och även utformning av personligheten. Samhällsarbetet strävar efter småskaliga och möjliga förändringar för att öka samhällets välbefinnande. Arbetet grundar sig på att ordna olika aktiviteter och trygga bättre servicetjänster. Individer uppmuntras att ta ansvar och sträva till social konsensus.

I Finland slog samhällsarbetet igenom i aktiva organisationer och kyrkans arbete via olika projekt (Näkki & Sayed, 2015, s. 127). Till Finland och Helsingfors diakonissanstalt landade Cable som ett projekt vid Diakoni-yrkeshögskolan år 2005. I början av 2000-talet förde Helsingfors diakonissanstalt Cable även till diakoniarbetet i Namibias slumområden. Efter projekttiden stannade Cable kvar på Helsingfors diakonissanstalt som ett bestående verktyg för att upprätta samhället. Helsingfors diakonissanstalt har handlett både personal och tjänstebrukare med hjälp av Cable sedan år 2009. (Diakonissalaitos, u.å.).

All utveckling och förändring är ett förändringsarbete med sig själv. Utveckling sker inte enligt gamla mönster utan Cable försöker hitta nya sätt till utveckling hos individen och samhället. Cable bär på en tanke om att marginaliserade individer kan bidra till förändring i samhället. Med andra ord är meningen med Cable att alla kan bidra till samhället. Inom Cable-grupper är det inte endast deltagarna som lär sig, utan även gruppledarna. Alla i en Cable-grupp möts och lär sig av varandra. Tack vare att Cable använder sig av självbiografier och observationsövningar möjliggörs en inläring för alla i en Cable-grupp. Det kräver att gruppledarna för Cable har ett öppet sinne. (Addy, 2013, s. 195, 203, 206).

Ensamhet och isolering är verklighet i många människors vardag. Att hitta en lämplig grupp för sig är inte enkelt. Tröskeln att ta sig ut bland nya människor och en ny omgivning kan vara stor. (Näkki & Sayed, 2015, s. 105). Gemenskap bygger på att flera individer har en liknande syn på till exempel värden och regler. Förutom med familj, släkt och vänner, kan en individ förenas med andra med gemensamma intressen samt uppleva känslan av tillhörighet i en viss omgivning eller grupp. (Eriksson; Nilsson; & Svensson, 2013, s. 301).

Viktigt i förändringsarbete är goda och pålitliga relationer samt en öppen dialog. Att vara del av en grupp där alla lyssnar och respekterar varandra är resursförstärkande. I en sådan trygg gemenskap kan gruppen uppleva en stark påverkningsmöjlighet. En gemensam vilja till förändring och utveckling föds fram i en Cable-grupp. (Addy, 2013, s. 211-212).

Figur 1. Uppkomst av resursförstärkande gemenskap.

Individen upplever resursförstärkning genom gemenskap (Addy, 2013, s. 211). Resursförstärkande gemenskap påverkas av flera faktorer. Några inverkanse faktorer är bekräftelse, makt och förändring, vilka även är betydelsefulla inom Cable (se figur 1). I och med den starka kopplingen mellan Cable och resursförstärkning kommer dessa tre ord att diskuteras genom hela examensarbetet.

2.2 Resursförstärkning

I samspel med andra blir människan någon. Människan har alltid sökt efter att höra till olika gemenskaper. Känslan av samhörighet ger näring. Vi växer som människor då vi blir sedda och bekräftade. Att bli bekräftad som den man är, är ett insjunktet mänskligt behov. (Eriksson, et al., 2013, s. 257).

Vid talan om resursförstärkning menas att människan har krafter och resurser för att verkställa förändringar som gynnar personen själv. Individens tidigare framgångar och färdigheter ska uppmärksammas. Kraftkällor bör letas från det förflutna för att kunna uppnå de eftertraktade förändringarna i livet. (Mannström-Mäkelä & Saukkola, 2008, s. 48). Till resurser eller kraftkällor räknas allt sådant som en person förmår, kan och orkar göra, samt var personen upplever en känsla av att lyckas. Resurser kan hittas hos individen själv eller i omgivningen runtom. Existensen av problem ska inte förnekas. En människa ska bemötas och bli hörd på ett sådant sätt som individen just då är i behov av. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka, & Saarnio, 2009, s. 118–119). In-fasen i Cable-processen strävar efter att hitta de här bortglömda kraftkällorna hos deltagarna genom ett arbete med sig själv och bearbetning av sin livshistoria. Jämlikhet är en av de mest centrala värderingarna inom Cable, därför vill

Cable-gruppen förstärka varandras kraftkällor genom att bemöta andra gruppmedlemmar respektfullt med aktivt lyssnande.

Det centrala med resursförstärkning är att lyssna till individen och utgå från individens egna mål och behov. För att skapa ramar som stöder människans förstärkningsprocess bör förhållandena stöda personen att hitta sina resurser och styrkor till problemlösning. Bakom den här principen finns tanken om individens och omgivningens växelverkan. Individen är aldrig lösryckt från sin omgivning. Det är vanligt att en människas omgivning är olämplig med tanke på att finna sina egna resurser. För att kunna påverka en människas resurser och styrkor skall bland annat följande faktorer tas i beaktande:

- att skapa ramar och gränser som stöder individens resurser
- att tro på individen
- självåterhämtning
- styrkor som ökar i samband med samarbete
- engagemang till diskussion
- öka individens sociala relationer och känslan av gemenskap. (Rostila, 2001, s. 40-41). Gemenskapen i en Cable-grupp är oerhört viktig med tanke på resursförstärkning och individens förändringsarbete.

Inom det sociala området utförs arbetet ofta bland stämplade individer och grupper med avvikande målsättningar, syften och krafter i livet än vad de flesta människor har. Nödvändigtvis ser de heller inte sina egna möjligheter i livet. Utmaningen är att få dessa individer att hitta sina egna krafter och resurser för att uppnå en bättre välfärd. (Mäkinen, et al., 2009, s. 132). Cable är ett försök att tackla den här utmaningen genom att fokusera på individens inre styrkor istället för svagheter.

Inre styrka betyder att man hittar samhörighet med andra, till exempel familj, vänner och samhället. Som hjälpgivare kan befrämjande av individens samhörighet göras genom att stöda individens kontakt med familj och vänner samt uppmuntra till viktiga aktiviteter för individen. Flexibilitet är en annan faktor som bidrar till förstärkt inre styrka. Det innebär att ha en ödmjuk och tolerant attityd samt omvandla tragedier till meningsfulla upplevelse. Genom att få nya perspektiv på tidigare svåra och stressande livssituationer kan individen få en förstärkt inre styrka. Förändringar kan göras om individen är villiga att lära sig nytt och

utmana sig själv. Ett sådant kreativt tänkande befrämjar den inre styrkan. (Lundman, et al., 2009).

Minskad styrka kan uppfattas som känslan av förlorad kontroll. Däremot har uppfattningen av verkligheten och egna jaget, det vill säga kännedomen om personens egna möjligheter och gränser, en positiv inverkan på människas inre krafter. En frimodig relation till sig själv och omgivningen befrämjar också en individs resursförstärkning. (Miettinen, Miettinen, Nousiainen, & Kuokkanen, 2000, s. 40–41). Ett av syftena med Cables Exposure-fas är att förbättra individens relation till omgivningen.

3 Ledarskap inom det sociala området

Enligt Svedberg (2012, s. 274) har en fungerande grupp eller organisation alltid haft någon form av ledarskap. Inte en enda gång i historien har en grupp klarat sig utan ledarskap. Det här gäller även för en Cable-grupp. För att kunna leda en Cable-grupp krävs en avklarad ledarskapsutbildning inom ramen för metoden. Ledarskapsutbildning för Cable innebär att först delta i en grupp för att sedan observera och slutligen leda en Cable-grupp. (Forsén, personlig kommunikation, 4.4.2017). Ledaren för Cable har som uppgift att föra gruppen vidare. Eftersom ledaren alltid är på samma nivå som deltagarna, behöver ledaren ändå vara en del av gruppen.

Det finns otaliga forskningar kring ledarskap och synpunkter gällande definitionen av ledarskap. Ledarskap är ett komplex begrepp. Ramen för definitionen av ledarskap är de faktorer som påverkar ledarskap. Sådana påverkningsfaktorer utgörs av bland annat gruppens situation, gruppmedlemmarna och uppgiftens karaktär. Enligt Olsson och Martin (2012, s. 84-85) säger Schein (1988) att ledaren ska vara en tjänare i allt. Ledarskapet ska anpassas efter de leddas behov och situation. Ledaren ska målinriktat föra vidare gruppen och det kan kräva att ledaren fyller i en saknad funktion i gruppen. Det finns en skillnad på ledartitel och ledarskapsroll. Det är ledarskapsrollen som bidrar till mest inflytande. (Olsson & Martin, 2012, s. 84-85, 93).

För att få ett gott och effektivt ledarskap behöver relationen mellan ledaren och de ledda vara god (Olsson & Martin, 2012, s. 85). Lima (2007, s. 124) förklarar att ledarskap kräver minst två individer. Dessa två människor bildar ett samspel och där kan ledarskap finnas. Ledarskap är alltså en social relation.

Trots mängden av olika teorier om ledarskap, finns det gemensamma element som kan urskiljas ur ledarskapsteorier. Sådana aspekter är att ledarskap sker i grupp och personligheten inverkar på ledarskap. Andra gemensamma aspekter är att ledaren bestämmer över uppgifter i arbetsfördelningen och att makt finns i varje ledarskapsutövning. (Lima, 2007, s. 123).

3.1 Gruppleaderskap

Ledaren för en grupp inom socialt arbete är ofta utsedd på förhand. Därav kan gruppens medlemmar sällan påverka valet av ledare. Ofta har gruppledaren som uppgift att välja gruppens medlemmar och starta en grupp. Gruppledarens funktioner och uppgifter är många. Gruppledarens roll är ofta komplex i och med att ledaren är samtidigt både i och utanför gruppen. En av gruppledarens uppgifter är att både hjälpa alla enskilda individer men också gruppen som helhet (Forinder & Hagborg, 2011, s. 299). Ofta finns det någon form av problematik bland medlemmarna i en grupp inom socialt arbete. Gruppledarna ska stöda varje enskild gruppdeltagare och samtidigt kunna driva gruppen mot målet. Det finns ofta olika mål för gruppen och de enskilda deltagarna. Gruppledarna ska balansera dessa två olika typer av målsättningar. Utvecklingen av gruppen är den främsta gruppledarens uppgift. Gruppen behöver nå ett moget stadie där medlemmarna respektfullt hjälper och stöder varandra i konflikter och olika problem. Gruppledaren ska försöka ge verktyg så att respektfullt stödande av varandra blir verklighet i gruppen. Då råder ett tryggt klimat i gruppen. (Olsson & Martin, 2012, s. 91-92, 101, 125).

Gruppledaren behöver ha ett personligt förhållningssätt. Professionalitet i gruppleaderskap betyder inte att vara opersonlig och distanserad. (Forinder & Hagborg, 2011, s. 299). Gruppledaren ska ge ett tryggt, varmt och hoppfullt intryck. Dessutom bör gruppledaren ha en förmåga att inkludera alla människor i gruppen. (Bhat, 2010, s. 249). Ibland förekommer delat gruppleaderskap i en grupp. Då ställs krav på gruppledarna att kunna samarbeta och finna ett gemensamt förhållningssätt. (Forinder & Hagborg, 2011, s. 299). Fördelen med delat gruppleaderskap är att möjligheterna ökar för att se varje enskild deltagares behov (Bhat, 2010, s. 249).

Enligt Olsson & Martin (2012, s. 127) har Blake och Mouton (1997) delat in gruppledarens uppgifter och funktioner i fem olika interventioner, nämligen accepterande, katalytiska, konfronterande, preskriptiva och teoretiska. Indelningen är ändå inte helt skarp, utan gränserna mellan dessa olika interventioner kan flyta ihop i viss mån. En intervention kan

uttryckas i olika former. Intervention beskriver gruppledarens interaktion och förhållande till gruppen och dess enskilda gruppdeltagare.

Accepterande intervention betyder att gruppledaren accepterar och bekräftar deltagarnas uttryckta känslor, tankar och upplevelser på olika vis. Meningen med accepterande interventionen är att ledaren försöker visa förståelse inför gruppprocessen utifrån deltagarnas synvinkel. Beröm finns inte i accepterande intervention. Med andra ord vill inte gruppledaren ge beröm för uttryckta känslor. Till exempel bör gruppledaren inte uttrycka till deltagarna: ”bra att du berättar om din frustration här i gruppen”. Orsaken till att accepterande intervention inte ska förknippas med beröm är att gruppledaren indirekt kan styra gruppen mot ett ideal som deltagarna inte vill eller kan uppnå. (Olsson & Martin, 2012, s. 127-128). Värderingarna inom Cable är präglade av accepterande interventioner. Deltagarna respekteras som de är med sina tankar och åsikter. Alla är jämlika. Det är viktigt för Cable-gruppens ledare att behärska accepterande interventioner för att kunna visa tecken på aktivt lyssnade och genuint intresse i deltagarnas liv. Med andra ord bidrar accepterande interventioner till resursförstärkning.

För att mobilisera ett stödjande gruppklimat, kan ledaren uppmuntra deltagarna till en betydelsefull insats och använda sig av humor. Viktigt att komma ihåg är att stödet av gruppledaren kan uppfattas som negativt utav en gruppmedlem. Därför är en öppen diskussion alltid eftersträvansvärd. Att ge socialt stöd har en ännu större betydelse än accepterande intervention. De påminner om varandra men skiljer sig åt. Empati är förmågan att kunna leva sig in i andra människors situationer och känslor. Gruppledaren behöver ha empati eftersom det kan ge gruppdeltagarna större mod att uttrycka undangömda resurser och samtidigt ökar självkänslan hos deltagarna. (Olsson & Martin, 2012, s. 130-131). Med tanke på resursförstärkning kan det vara ovärderligt viktigt för deltagarna att bli sedd av ledaren. Varje människa behöver bli bekräftad och sedd. Detta hjälper individen genom svåra situationer i livet. (Bhat, 2010, s. 253). Vikten av gruppledarens förmåga att hantera accepterande interventioner och stöda individen kan inte överbetonas.

Katalytisk intervention innebär en handling som bidrar till mera aktivitet i gruppen och samtidigt är handlingen inte för styrande. Dessa typer av interventioner kan både föra med sig positiva och negativa handlingar. Yttre ramar för en grupp, så som strukturering av gruppträffar och arbetssätt i gruppen är del av katalytiska interventioner. Ett konkret exempel på katalytisk intervention som gruppledaren kan styra över är kommunikationen inom gruppen. Till exempel kan gruppledaren välja att alla i gruppen i tur och ordning ska berätta

hur de mår idag. Genom att styra den yttre ramen för kommunikationen kan maktdominans rubbas, alla får taltur och maktfördelningen är mera jämn. Katalytisk och accepterande interventioner går in i varandra, eftersom en katalytisk intervention kan få gruppen att beskriva undantryckta känslor. Då bidrar katalytisk intervention till ett bekräftande av uttryckta känslor, vilket är accepterande intervention. (Olsson & Martin, 2012, s. 133-134, 137). I en Cable-grupp strävas efter en jämn maktfördelning. Det här kan ske genom olika övningar där alla turvis får given taltur. I sådana situationer och övningar är det viktigt att deltagarna lyssnar och stöder varandra.

Avsikten med konfronterande interventioner är att starta förändringsprocesser. Gruppmedlemmarna eller enskilda deltagare ställs emot problemställningar som bidrar till att bryta till exempel destruktiva handlingar och processer. Gruppledaren behöver ibland kunna visa på problem och ta upp konflikter till diskussion. Då kan enskilda gruppdeltagare och gruppen som helhet mogna och förändras. Konfrontation är nödvändig i gruppens arbetsprocess. Dessa konfronterande interventioner kräver att relationen mellan ledaren och de ledda är öppen och ärlig. (Olsson & Martin, 2012, s. 139-141).

Preskriptiva interventioner är inte bindande för alla gruppträffar utan varierar från gång till gång. Dessa interventioner används för att alla i gruppen ska få utrymme för sina egna personliga upplevelser. Preskriptiva interventioner används när en fri och öppen kommunikation förhindras av någon orsak. Gruppledaren kan föreslå hur kommunikationen ska ske i gruppen, till exempel att ingen avbryter någon annan. (Olsson & Martin, 2012, s. 143). Cable-gruppens ledare behöver ha förmågan att sätta regler och riktlinjer för kommunikation inom gruppen. I och med att Cable betonar respekt och aktivt lyssnande är det oerhört viktigt att exempelvis inte avbryta varandra.

Olsson och Martin (2012, s. 144-145) säger att teoretiska interventioner alltid behöver ge utrymme för diskussion och andra teorier. Gruppledaren kan ge information och fakta till deltagarna. Ofta är det positivt, men det kan även uppstå en maktkamp om vem som har rätt. Det är mycket viktigt att gruppledaren ger utrymme för deltagarnas egna tankar och teorier. Syftet med dessa interventioner är att ge relevant information till deltagarna utan att övertyga gruppen om en viss sanning. I den observerade Cable-gruppen noterades respekten till deltagarnas egna tankar om tro. Trots att gruppen arrangerades av en församling, gav gruppledarna få teoretiska inslag om tro i gruppdiskussionerna. Alla gruppmedlemmars tankar accepterades och ingen tvingades delta i diskussionerna kring ämnet. Därför uppstod ingen maktkamp om vad som är rätt eller fel.

En sjätte grupp av interventioner finns, nämligen undersökande eller utforskande interventioner. Dessa interventioner har som syfte att få mera information om gruppdeltagarna och gruppen som helhet. Målet med interventionerna är att få fram sådan information att gruppdeltagarna förstår sig själva och gruppen bättre. En typ av utforskande intervention är kommentarer som gruppledaren bidrar med i gruppdiskussionen. Gruppledaren kan försöka styra diskussionen genom att till exempel nämna ett ämne som gruppen undviker i diskussionen. (Olsson & Martin, 2012, s. 138-139). Cable metodens övningar kan modifieras enligt gruppens behov. Detta innebär att en del övningar kan användas som utforskande interventioner. Ett exempel på sådan övning är generationsarbetet som utförs i Cables Out-fas. Generationsarbetet vill utforska barn-och ungdomstiden för att få en större förståelse över vad som har präglat individens identitet.

3.2 Ledarskap, makt och auktoritet

Makt som begrepp är vidsträckt. Enligt Börjesson och Rehn (2009, s. 10) kan makt som studerat fenomen delas in i maktens tekniker, subjekt och upplevelser. Med maktens tekniker menas hur makt manifesteras medan maktens upplevelser syftar på hur makt uppfattas och ger sig till känna. Maktens subjekt avser maktpositioner som individer har.

Det finns olika indelningar av makt. Manifest och latent makt är två exempel på det. Latent makt innebär existerande makt men som inte utövas. Individer kan ha maktresurser men inte synligt utöva makt. Manifest makt innebär att maktresurser används till ett maktutövande. Makt kan användas av individer för att reducera eller stärka andra människors makt. (Thylefors, 2007, s. 82, 106-107). Med andra ord kan makt användas för att hämmas eller förstärka individens resurser.

Makt finns i stort sett varje relation (Karlsson & Börjesson, 2011, s. 61), därför är det inte konstigt att ledarskap innehåller maktutövning i någon form. Makt är en central del av ledarskap. (Thylefors, 2007, s. 77). Thylefors (2007, s. 87) påstår att *”för ett gott ledarskap krävs således både en vilja till makt och en förmåga att hantera den”*. Makt existerar i Cable-grupper, även om Cable vill sträva till jämlikhet. Inom Cable är det ytterst viktigt för ledaren att kunna hantera makt på ett resursförstärkande sätt, för att jämlikheten ska vara stark.

Ett begrepp som tangerar makt är auktoritet. Auktoritet är en typ av maktutövning som godkänns av andra människor i närheten (Thylefors, 2007, s. 81). En av gruppledarens viktiga uppgifter är att möta och hantera problem, konflikter samt frågor kring auktoritet.

Auktoritetsproblematiken finns i varje grupp oavsett ålder. Varje grupp formar en maktfördelning. (Olsson & Martin, 2012, s. 100, 102).

3.3 Ledarskap i förändringsprocesser

Syftet med förändring är att hantera problem och möta existerande behov. En bestående förändring kräver styrka och självförtroende. En människa med svag identitet klamrar sig fast vid trygghet och förändringar känns sällan trygga. Därför är det önskvärt att som ledare försöka skapa en trygg miljö där människor får utveckla en trygg identitet. Människor med trygg identitet vågar bättre gå på en upptäcktsresa inom sig själv. (Thylefors, 2007, s. 207-208). Cable är en upptäcktsresa för att hitta sina inre styrkor. Ledaren i Cable-gruppen behöver skapa en trygg miljö för att långsiktiga förändringar ska kunna ske, vilket är en av Cables målsättningar.

I förändringsprocesser kan tre olika faser urskiljas. *Motivation* är den första fasen. Thylefors (2007, s. 213) menar att människan lever med två olika behov, nämligen förändring och tillväxt samt stabilitet och trygghet. För att en förändring ska kunna ske bör behov av stabilitet minska och samtidigt behovet av tillväxt öka. Andra fasen består av själva *förändringsarbetet* då det nya försöker hitta sin rätta form. Efter förändring följer sista viktiga fasen, nämligen *stabilisering*. Då får förändringen mogna.

3.4 Gruppledarskap och ungdomar

Genom deltagande i en Cable-grupp har ungdomar möjlighet att spegla sig själva mot de andra gruppdeltagarna och forma sin identitet i en trygg miljö. Genom Cable-gruppen kan nya relationer bidra till minskade fördomar och ett större socialt nätverk. Enligt Ander, Andersson, Jordevik och Leisti (2005, s. 81-82, 85, 87) är de goda processerna som föds fram i en grupp mycket befrämjande. Detta är en god anledning till att arbeta med ungdomar i grupp. Tanken är att grupprocesser hjälper ungdomar att göra goda val i sina liv. Arbete med ungdomar i grupp är förebyggande av olika problem såsom sociala problem. Identitetsutveckling är högaktuell för ungdomar och i en grupp finns det möjlighet att spegla sig själv gentemot andra gruppmedlemmar. Frågor kring relationer känns viktiga för ungdomar därmed kan gruppdeltaktighet stöda ungdomar i dessa frågor. Ungdomar får ökad självkänedom och självkänsla genom att vara delaktig i en grupp. Det kan leda till minskat destruktivt beteende genom att ungdomar vågar ta egna beslut.

Viktigt i arbetet med ungdomar i grupp är att fokusera på positiva krafter och resurser som ungdomar har. Genom att förstärka resurser och träna social kompetens med ungdomar, bildas en dominoeffekt. En påverkning bidrar till effekter på flera olika plan, det vill säga synergieffekter. I det här fallet innebär synergieffekter att en förstärkt resurs hos en ung person kan leda till flera goda följder. Ett salutogent förhållningssätt menar att fokus ska finnas på skyddsfaktorer och egenskaper som är hälsobefrämjande. Exempel på skyddsfaktorer är fritidssysselsättningar, vänner, delaktighet, självförtroende, nätverk, samarbetsförmåga och emotionell kompetens. Många av dessa skyddsfaktorer går att stärka hos ungdomar i grupp. (Ander, et al., 2005, s. 89-90). Cable ger unga chansen att öva emotionell intelligens och samarbetsförmåga genom delaktighet i Cable-grupp. Dessutom skulle ungdomar få förstärkt självkänsla genom att fokusera på sina inre styrkor.

Gruppledarskap i ungdomsgrupper kräver en annan typ av ledarskap än andra åldersgrupper. Gruppledaren behöver dirigera ungdomarna och visa på gynnsamt beteende i gruppen. Ledaren är en modell och förebild. Viktigaste av allt är gruppledarens stöd och aktivt lyssnande. (Olsson & Martin, 2012, s. 93). Gruppledaren i ungdomsgrupper har praktiska ansvarsuppgifter såväl som emotionella, pedagogiska och sociala uppgifter (Forinder & Hagborg, 2011, s. 298). Dessa ansvarsuppgifter kan vara likadana i alla olika typer av grupper och därför finns det många likheter inom gruppledarskap för grupper med människor i olika åldrar.

Ofta går gruppledaren och ungdomarna igenom tre olika faser i en grupp. Dessa tre faser tacklar problematiken kring auktoritet. Första fasen kännetecknas av att gruppledaren är en modell och förebild för ungdomarna. Gruppledaren lyssnar aktivt, ger stöd åt ungdomarna och visar konstruktiva tillvägagångssätt att agera som gruppmedlem. Andra fasen präglas av ungdomarnas försök till att testa gränser. Regler ifrågasätts. Gruppledaren behöver kunna vara stabil och konsekvent, så att gränserna hålls. Gruppledaren ska kunna visa tolerans men samtidigt inte låta ungdomarna påverka gruppen negativt. Tredje fasen kännetecknas av mera mognad hos ungdomarna efter att tidigare fas innehöll förhandlingar om regler och normer. Tack vare ungdomsgruppens olika faser får ungdomarna ett mera sunt förhållningssätt gentemot auktoriteter och konflikthantering. (Olsson & Martin, 2012, s. 101-102).

Karakteristiskt för både gruppledaren och ungdomsledaren är att de arbetar med förändringar. Dessa förändringar sker på olika områden bland annat på ett socialt, undervisnings och politiskt plan. Ledaren för ungdomar försöker jobba emot förändrade

attityder och handlingar hos de unga och samhället överlag, för att ungdomar ska ha en egen påverkande röst i samhället. Ungdomsledarens uppgifter är alltså undervisande och beskyddande till sin karaktär. (Sapin, 2009, s. 11). Med andra ord kan ledaren för ungdomar använda sig av olika interventioner, såsom teroretiska interventioner. Ungdomsledaren kan behöva vägleda de unga genom undervisning.

Ungdomsledaren behöver förmedla verksamhet som är attraktiv, frivillig och flexibel för ungdomarna. Naturligtvis behöver all verksamhet för ungdomar i grupp och enskilt vara på ungdomars villkor. Deras behov styr verksamheten (Forinder & Hagborg, 2011, s. 297). Det ställer krav på att ledaren arbetar nära ungdomarna och lyssnar på dem. Ledaren för ungdomar behöver jobba för långsiktiga lösningar i sitt arbete och att ungdomarna får större egenmakt. Att hjälpa ungdomar till egenmakt och förmåga att själva se situationer lösningsfokuserat är ledarens uppgift i ungdomsarbetet. (Sapin, 2009, s. 15-17). För att ungdomar ska få mera egenmakt och se lösningar på deras egna problem kan ledaren arbeta med ungdomars problemlösningsförmåga (Storø, 2013, s. 93). Då arbetar ledaren på ett resursförstärkande sätt. Cable vill handleda individen till egenmakt genom resursförstärkning och att se det positiva i tillvaron. Därför är Cable ett lämpligt arbetssätt i ungdomsarbetet med tanke på ledarens försök att arbeta för långsiktiga förändringar i ungdomars liv.

4 Metodpresentation

Examensarbetet använder sig av observation som datainsamlingsmetod. Frågeställningarna kräver detaljerad information om händelserna i Cable-gruppen. Därför lämpar sig observation som metod utmärkt i examensarbetet. För att uppnå examensarbetets frågeställningar behövs direkta iakttagelser av gruppprocessernas förändringar. Därmed skulle exempelvis inte intervju ha gett ett lika givande och tillförlitligt resultat.

4.1 Målgruppen

Målgruppen var färdigt uttänkt redan vid examensarbetets början. I och med att Matteus församling har själva startat Cable-gruppen och bjudit in deltagarna, har det inte varit möjligt att påverka målgruppen för observationerna. En av ledarna i Cable-gruppen tillfrågade olika diakoniklienter och församlingsaktiva i Matteus församling att delta i gruppen. Deltagarnas förhandsinformation om Cable-gruppens utformning var att gruppmedlemmarna ska göra en upptäcktsresa i sig själv och församlingen. Ledaren kunde inte berätta mycket om gruppens

målsättningar och utformning i och med att Cable-gruppen utvecklas tillsammans med deltagarna. Slutresultatet av Cable-gruppen är alltid öppet och osäkert i början av processen.

Gruppen är frivillig. Alla de sju deltagarna är mellan cirka 20 och 70 år. Könsfördelningen mellan deltagarna är nästan jämn, med något fler kvinnor i gruppen. Deltagarna har olika bakgrund och levnadsförhållanden. De känner inte varandra från förut. En tanke med gruppen är att deltagarna ska få en given plats i och kunna påverka inom Matteus församling.

Eftersom observationernas frågeställningar fokuserar på ledarskap är samtliga ledare examensarbetets huvudsakliga målgrupp. Ledarskap kräver människor att leda, därför beskrivs även deltagarna i Cable-gruppen som en del av examensarbetets målgrupp. Cable-gruppen har fyra kvinnliga ledare. Alla ledare har erfarenhet av diakoniarbete i någon form i Finland. I svenskspråkig kontext är Cable-gruppen ett pionjärbete, och att leda en Cable-grupp är någonting helt nytt för de flesta av ledarna. Däremot har samtliga gruppledare gått en ledarskapsutbildning i Cable. Tanken är att Cable-grupper kommer att finnas i andra finlandssvenska församlingar längre fram i tiden. (Forsén, personlig kommunikation, 9.3.2017).

Den observerade Cable-gruppen har inte sett likadan ut under varje träff. Ledarna och deltagarna har varierat från gruppträff till gruppträff. Det har inte varit möjligt att få alla deltagare på plats under någon gruppträff på grund av sjukdom och andra tillfälligheter. Med deltagarna avses de inbjudna individerna till den observerade Cable-gruppen. Gruppen har bestått av allt från två till sex deltagare per träff. Ledarna har däremot alltid varit minst tre under träffarna men oftast har alla fyra varit på plats. Med andra ord har Cable-gruppens träffar alltid bestått av minst sex gruppmedlemmar, till exempel två deltagare och fyra ledare.

4.2 Observation

En av de populäraste kvalitativa datainsamlingsmetoderna är observation (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 81). Observation är en tidskrävande metod som ger direkt information i stället för sekundär information om en händelse (Denscombe, 2000, s.165). Enligt Repstad (2012, s. 22) är observation en givande metod om man inte vill ha svar på hur ofta något förekommer eller hur vanligt något är. Om forskare vill ha grundläggande eller detaljerade insikter i en viss miljö är observation ett ypperligt alternativ. Till exempel vid en intervju med en person ur Cable-gruppen fås den intervjuade personens synsätt på gruppen, medan observation ger en direkt iakttagelse av gruppen. Examensarbetets metod lämpar sig väl till arbetets frågeställningar och syfte. Eftersom examensarbetet söker efter detaljerade insikter

om ledarskap i en Cable-grupp är observation den lämpligaste datainsamlingsmetoden. Genom frågeställningarna strävas inte efter svar på hur vanligt och ofta något görs, utan få svar på vad och hur något görs.

Som metod kräver observation kreativt tänkande, noggranna förberedelser och förmåga att se viktiga skeenden. Observation kan användas då forskare vill veta hur människan handlar och beter sig. Då tekniken med observationen behärskas kan metoden ge sådan information om individer och grupper, vilket kan vara svårt att få fram med hjälp av andra metoder. (Bell, 2006, s. 187). Till exempel skulle enkät inte ge lika direkta resultat som observation. Anledningen är att vid enkät skulle deltagarnas svar endast spegla deras egna åsikter. I enkät behöver frågorna vara direkta och inte ge utrymme för öppna svar. Därför är observation mest lämpligt för insamlande av information om människors handlingar och processer.

Oberoende av om observationen är strukturerad eller ostrukturerad ska observationerna och iakttagelserna bokföras på ett så objektivt sätt som möjligt. Likaså om forskaren fungerar som objektiv eller deltagande observatör. Informationen ska sedan tolkas på ett så korrekt och objektivt sätt som möjligt. Faktum är att alla observatörer ger olika redogörelser av en och samma situation och perception är individuellt, vilket är ett oroande faktum för tillförlitligheten. (Bell, 2006, s. 191; Denscombe, 2000, s. 166). Orsaker till att människors perception är individuell är bland annat att minnet är bristfälligt och människor har individuella kompetenser. Våra känslomässiga och fysiska tillstånd, till exempel stress och personliga bekymmer, samt våra behov påverkar perceptionen. Människan har som vana att inta ny kunskap i ljuset av gamla erfarenheter och det gäller även i observation. (Denscombe, 2000, s. 166-167). Skribenterna är väl medvetna om att observation som metod innebär många svårigheter och krav. Dessutom görs observation för första gången inom examensarbetet och därmed saknas erfarenhet av metoden från tidigare. Vidare kan inte felfri tillförlitlighet uppnås i observationen. Denscombe (2000, s. 167) påpekar att forskare är människor och inte maskiner.

I det här examensarbetet används systematisk och öppen observation. Denscombe (2000, s. 173) säger att systematiska observatörer ska smälta in obemärkt i observationsmiljön genom att inte påverka gruppövningar och dylikt. Därför vill observatörerna bibehålla den naturliga miljön som Cable-gruppen har och inte blanda sig i gruppens övningar. Dessutom placerades observatörer på minst uppseendeväckande platser i grupprummet. Det använda observationsschemats struktur var likadant för alla gruppträffar. Genom att hålla sig till schemat undviks stora misstag i forskningen som uppkommer från individuell perception,

enligt Denscombe (2000, s. 168). Skribenterna deltar i flera gruppträffar efter varandra för att kunna följa med i grupputvecklingen. Datainsamlingen har skett i stunden, det vill säga observatörerna har iakttagit alla händelser i gruppen endast en gång. Examensarbetets tillförlitlighet skulle ha ökat om gruppträffarna hade spelats in, men gruppdynamiken och den naturliga forskningsmiljön skulle ha påverkats mera negativt.

Förberedelserna inför observation är av stor vikt. Observationsschemat ska utformas och kopieras. Det ska i förväg också bestämmas vilka som ska observeras, en viss individ eller hela gruppen, och dessutom bör en lämplig observationsplats hittas. En observatör ska försöka vara så osynlig som möjligt och påverka det som händer så lite som möjligt. (Bell, 2006, s. 192). Under gruppträffarna satt observatörerna på stolar utanför cirkeln med stolar där deltagarna och ledarna satt. Observatörerna satt tysta under övningarna men deltog i diskussioner och var en del av gruppen vid middagen och pauser. Interaktion med gruppmedlemmarna bidrog till att observatörernas närvaro inte kändes påfrestande och onaturlig. Cable-gruppen observerades som en helhet under träffarna och ingen enskild individ har plockats ut. Liknande iakttagelser under observationerna ökar examensarbetets tillförlitlighet, men även avvikande iakttagelser tas i beaktande.

Examensarbetets tillförlitlighet ökar i och med att observationstillfällena har varit flera i antal. Innan observationsschemat blev upplagt gjordes ett introduktionsbesök till Matteus församling och Cable-gruppen. Då uppnåddes större förståelse av Cable och hur metoden kan användas. Cable-gruppen fick ta del av examensarbetets syfte och gav sitt muntliga godkännande till deltagande i undersökningen. Tack vare introduktionsbesöket blev frågeställningarna tydligare och observationsschemat kunde bli utformat.

Ett observationsschema kan se ut som en checklista, en dagbok, en tabell eller vad som helst annat som passar i en konkret undersökning. Även om många olika forskare under årens lopp har provat på olika observationsscheman, finns inte en viss typ av schema som passar för en bestämd uppgift. Ett helt nytt schema måste väljas eller utformas. Det ska sedan testas och modifieras vid behov. Om meningen är att observera enbart en enda grupp, under ett enda tillfälle, måste forskaren vara säker på att den valda metoden för registrering fungerar. (Bell, 2006, s. 192).

Examensarbetets observationsschema granskar det allmänna ledarskapet i Cable-gruppen (se bilaga 1). Enskilda ledare observeras inte utan fokus ligger på helheten av ledarskapet för att inte peka ut någon särskild individ. Schemat innehåller tre observationsområden med stödpunkter som preciserar observationsområdena. Anledningen till valet av att observera

makt, bekräftelse och förändring är att samtliga begrepp kan kopplas till resursförstärkning och Cable. Schemat har exemplifierade stödpunkter till varje fokusområde. Samma observationsschema har använts under varje observationstillfälle. Däremot har stödpunkterna i schemat ändrats efter det första egentliga observationstillfället, men syftet och huvudfrågeställningarna har varit fastslagna efter introduktionsbesöket. Stödpunkterna modifierades efter en testomgång för att få en relevant avgränsning till examensarbetet. De slutgiltiga stödpunkterna utvaldes via en litteraturgenomgång till de tre huvudorden: bekräftelse, makt och förändring. Efter litteraturgenomgången och en gemensam diskussion ansågs de nuvarande stödpunkterna som relevanta och aktuella.

Den observerade Cable-gruppen avslutas under examensarbetets gång, och därmed kan ingen annan forskare observera exakt samma målgrupp. Däremot har resultaten god validitet eftersom syftet och frågeställningarna inte är beroende av samma gruppkonstellation. Examensarbetet undersöker resursförstärkande ledarskap ur en bred synvinkel.

Observationsschemat har tre fokusområden, därför bildas tre färdiga kategorier till analysen. Efter att händelser har observerats behöver iakttagelserna antecknas i rätt kategori i schemat. En del av analysarbetet har gjorts under datainsamlingen i och med att en kategorisering har skett i stunden. Utifrån observationsschemat görs sortering och reducering av insamlade data (Ahrne & Svensson, 2015, s. 220).

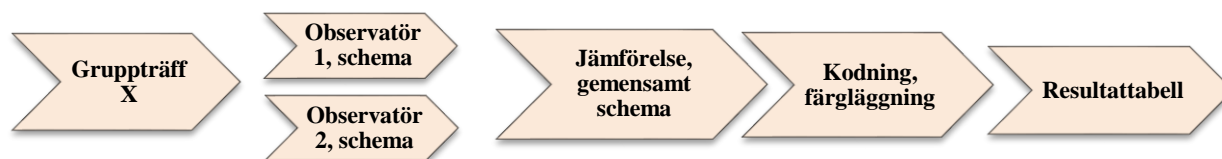
4.3 Analyismetod

För att underlätta bearbetning av det insamlade materialet behöver forskare se till att välja en ändamålsenlig datainsamlingsmetod. Forskare behöver kunna avgränsa datainsamlingen trots att avgränsningen med kvalitativa metoder är svår att uppnå. (Ahrne & Svensson, 2015, s. 222). Med tanke på detta har avgränsningar skapats för observationerna genom ett tydligt observationsschema med fokusområden (se figur 2). En sortering av det insamlade materialet gjordes genom ett närmande av observationsanteckningarna med ett öppet sinne. Enligt Ahrne och Svensson (2015, s. 223-224) behöver forskare umgås med det insamlade materialet och låta datainnehållet styra bearbetning och analysen. Ingen viss teori användes i samband med analysen av observationer. En öppen kodning gjordes för varje enskilt observationsschema. Naturligtvis kunde analysen inte vara helt neutral och objektiv eftersom förhandskunskap om Cable och ledarskap finns.

Efter sortering av det insamlade materialet skedde en reducering av resultaten. Allt går inte att redovisa från till exempel varje observationstillfälle. Reduceringen ska göras så att en god och rättvis presentation av det insamlade materialet görs. Processen med reducering kan liknas vid klippning av en film. Alla små scener blir en lång berättelse i filmen. Likaså bör reduceringen fungera för resultatredovisningen. Det finns inga färdiga mallar för reduceringen. (Ahrne & Svensson, 2015, s. 228, 230). Sortering och reducering av data i det här examensarbetet fokuserade på ledarnas och deltagarnas interaktion utifrån de tre observerade områdena makt, förändring samt bekräftelse. Återkommande mönster samt var mönstret bryts söktes efter. Ur schemat plockades ut både mönster som en observatör har sett och som har iakttagits av de båda observatörerna. Tillförlitligheten ökar för resultateten om båda observatörerna har noterat samma saker. Det är klart att en observatör kan ha noterat ett mönster utan den andres vetskap och därför gjordes en öppen analys. Observatörerna bör också kunna argumentera för de mönster som iakttagits. Figur två visar datainsamlingens och analysens struktur.

Ahrne och Svensson (2015, s. 224) påpekar det här med att en öppen kodning inte är helt spontan. Öppen kodning sker väldigt spontant utifrån materialet, men spontaniteten grundar sig i vad forskarens tidigare kunskaper i ämnen är. Efter granskning av enskilda scheman gjordes en jämförelse mellan de två observatörernas enskilda iakttagelser för varje gruppträff (se figur 2). Resultatet av diskussionerna kring iakttagelserna dokumenterades i det aktuella observationsschemat i elektronisk form för att skapa en bättre översikt. Efter en gemensam dokumentation halverades antalet observationsscheman från åtta till fyra scheman. Dessa fyra scheman kodades grundligt steg för steg med olika färger. De tre huvudorden bekräftelse, makt och förändring fick egna färger. Dessutom markerades mönster och avvikande händelser med egna färger. Vidare förtydligades negativa händelser med röda kryss. Schemat lästes igenom för varje enskild färg och i ett tidigt skede märktes tydliga samband mellan de tre huvudorden. Iakttagelserna var oftare flerfärgade än enfärgade. Slutligen verkställdes en resultattabell (se bilaga 2). Resultattabellen följer en liknande struktur som observationsschemat. Förutom de tre enskilda huvudorden lyfter resultattabellen fram sambanden mellan huvudorden samt mönster och avvikande händelser.

De flesta iakttagelserna var positiva och dessa blev skrivna i svart. Negativt uppfattade händelser markerades med rött, eftersom dessa iakttagelser strävar emot resursförstärkning. Grönt markerade händelser anses ha både positiva och negativa influenser på resursförstärkning.

Figur 2. Datainsamlingens- och analysens struktur

Resultattabellen ger svar på examensarbetets frågeställningar och analyseras vidare i kapitel fem. Resultatet från observationerna knyts ihop med den teoretiska referensramen för examensarbetet.

4.4 Etiska ställningstaganden

Forskningsetik skiljer sig inte från etik på något annat sätt än att den handlar om värderingar angående hur gränserna för forskning ska dras. Det är på skribentens ansvar att ta reda på forskningsetiska krav och begränsningar gällande projektet. Det är viktigt att fördjupa sig i reglerna angående den valda forskningsmetoden. Forskningsdeltagarna ska alltid ge tillstånd till sitt deltagande, och de har enligt de etiska principerna rätt att veta vad som undersöks. (Bell, 2006, s. 17, 63–64). Forskningslov för examensarbetets observationer har upprättats med Matteus församling. Dessutom har Cable-gruppens alla deltagare och ledare gett ett muntligt godkännande till sitt deltagande i observationen. Information om observationernas syfte och etiska ställningstagande har getts, därför är Cable-gruppen medvetna om observationernas innebörd.

Forskningsetik klassificeras ofta som normativ etik. Normativ etik strävar efter att svara på frågan vilka som är de korrekta reglerna som borde följas. Etiska problem uppkommer då olika normer och värden hamnar i konflikt med varandra. I forskningsetiken behandlas två olika problem. För det första handlar forskningsetik om moral och medel som används för att nå målet med forskningen. För det andra reflekteras det över hur den bestämda moralen kan eller borde upprätthållas. De etiska problemen är komplexa, det vill säga det finns inte alltid entydiga lösningar. (Mäkinen, 2006, s.10, 15-17).

De forskningsetiska utmaningarna handlar om kulturella och sociala värden som på något sätt och på någon nivå kommer i konflikt med varandra. Forskaren måste förhålla sig till individens eller gruppens åsikter och vara beredd på etiska utmaningar som kan komma emot i de olika faserna av forskningsprocessen. (Bell, 2006, s. 22–23). Examensarbetets målgrupp beskrivs tvetydigt. Avsikten var att skriva mera utförligt om målgruppen, men valet föll på att skala bort detaljer för att göra etiskt rätt. Cable-gruppmedlemmarna har olika bakgrund och detaljer kan därför röja forskningsdeltagarnas identitet. Examensarbetets tillförlitlighet och etiska ställningstagande ställdes mot varandra, det vill säga ett etiskt problem uppstod.

Etisk hållbarhet är en del av forskningens tillförlitlighet. Etik berör också forskningens kvalitet. Forskaren bör bland annat se till att forskningsplanen är högklassig, den utvalda forskningsstrukturen är lämplig och rapporteringen är väl gjord. En bra forskning styrs av etiskt engagemang. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s.127). Examensarbetets observationer har följt samma struktur under hela processens gång. Dessutom har noggrann rapportering utförts under varje observationstillfälle och genom hela examensarbetets arbetsprocess.

Det finns två olika sätt att närma sig utformandet av forskningsetiska riktlinjer. Vid deduktiv tillvägagång härleds de konkreta reglerna ur mer generella etiska principer. Konkreta erfarenheter eller situationer förutsätts genom induktivt tillvägagångssätt. Det har genom aktuella situationer och konkreta erfarenheter varit möjligt att gestalta de riktlinjer som i dag finns till hands. (Bell, 2006, s. 23–24).

En kvalitativ forskning bör ha ett gott etiskt värde. Det innebär bland annat att resultaten utnyttjas på rätt sätt och varken fabricering eller förvanskning av data utförs i forskningen. (Fejes & Thornberg, 2009, s. 227). För att det här examensarbetet ska uppnå ett gott etiskt värde, är alla observationsdeltagare iakttagna som grupp och inte som individer. Samtliga gruppmedlemmar i examensarbetets undersökning är anonyma. Det insamlade materialet från observationerna används på rätt sätt och inga felaktiga eller modifierade sanningar läggs till resultatredovisningen. Samtliga ifyllda observationsscheman förstörs efter att examensarbetsprocessen är avslutad. Ingen förutom observatörerna har tillgång till det insamlade materialet. Skribenterna har tystnadsplikt. Det här innebär att inga uttalanden som innehåller personliga detaljer om Cable-gruppens medlemmar sker till någon utomstående.

Att redogöra forskningsresultaten i en rapport kräver goda etiska riktlinjer. Enligt Repstad (2012, s. 178) är det eftersträvansvärt att publicera forskningsresultat utan total anonymitet. Åtminstone den deltagande organisationen i forskningen bör framkomma i texten. En så kallad begränsad anonymitet kan användas för att både behålla en god etisk praxis samt

utföra en tillförlitlig forskning. De två riktlinjer att ingen ska komma till skada vid publicering av forskningsresultat och att ingen av deltagarnas identitet blir röjd, är två mycket goda regler (Denscombe, 2000, s. 180). Examensarbetet följer de föregående reglerna genom att endast presentera Matteus församling som är deltagande organisation i forskningen.

5 Resultatredovisning och analys

Resultattabellen (se bilaga 2) lägger grunden för resultatredovisningen. Resultatredovisningen innehåller analys av resultaten. Redovisningen och analysen går hand i hand med varandra på grund av att analysen har funnits med sedan datainsamlingen. Det här innebär att en del av analysen gjordes redan vid iakttagelserna av Cable-gruppen när olika aspekter skrevs ner i observationsschemat. Strukturen för resultatredovisningen följer resultattabellens uppbyggnad. Först presenteras de tre huvudorden skilt och vad som knyter dem alla tillsammans. Därefter framförs sambanden mellan de enskilda orden, till exempel gemensamma händelser mellan orden makt och bekräftelse. Under analysen av scheman upptäcktes att bekräftelse, makt och förändring i stort sett går in i varandra. Något som är gemensamt för alla dessa ord är bland annat gruppledarnas uppmuntran till en fortsatt positiv bana som deltagarna fått tag i under Cable-träffarna. Avslutningsvis redogörs för mönster och upprepande händelser samt avvikande och betydelsefulla situationer.

5.1 Bekräftelse, makt och förändring

I Matteus församlings Cable-grupp var den accepterande gemenskapen påtaglig. Under observerade gruppträffar blev alla enskilda individer aktivt hörda och sedda, och både gruppledarna och deltagarna visade ett respektfullt intresse mot varandra. Utöver detta använde ledarna sig av bekräftande kommentarer och kroppsspråk. De kollade exempelvis deltagarna rakt i ögonen och nickade samtidigt som de lyssnade på deras berättelser. Genom att ge uppmärksamhet med bekräftande kroppsspråk stöder ledarna deltagarnas resursförstärkning (Olsson & Martin, 2012, s. 129). Cable-gruppens ledare använde också en hel del hälsningsfraser. De hälsade deltagarna varmt välkomna då de anlände till Matteus församling och tog farväl med ett leende på läpparna efter gruppträffen. I slutet av träffen uppmuntrade gruppledarna deltagarna att delta nästa gång igen. Gruppledarna påpekade att de accepterar och bekräftar deltagarnas alla känslor. Dessa ord bevisades bland annat genom att ledarna godkände deltagarnas ilska och gav rum för alla uttryckta känslor. Ledarna

förnekade inte deltagarnas känslor, vilket är accepterande intervention (Olsson & Martin, 2012, s. 127).

Gruppledarna framträdde med en positiv attityd vid alla gruppträffar som observerats. De bekräftade deltagarnas närvaro i gruppen genom uttalanden som: ”jag tycker att det är så roligt att ni är här idag”. Det är oerhört viktigt att deltagarna känner sig välkomna och betydelsefulla i gruppen, men för stor upprepning kan ha avvisande effekter. Olsson och Martin (2012, s. 130) belyser att deltagarna kan uppfatta handlingarna som negativa även om gruppledarnas avsikter är goda. Till exempel kan deltagarna möta gruppledarens interventioner med misstänksamhet och rädsla. Ett genuint intresse från gruppledarnas sida kan uppfattas som bevakning och kontrollering. Därför är en öppen dialog mycket viktig mellan ledarna och de ledda.

I början av gruppträffarna gick ledarna igenom frånvarande och försenade deltagare med gruppen. De försenade deltagarna fick samma instruktioner om övningar som de andra fått tidigare. Detta ger tyngd och mening åt gruppledarens ord om att alla deltagare är lika viktiga. Gruppledarna frågade även efter deltagarnas godkännanden gällande bland annat gruppindelningar. De glädde sig med och gratulerade alltid deltagarna då det fanns minsta orsak till det. De visade bekräftelse via respekt och aktivt lyssnande, vilket syntes i samband med återspeglningar och berättelser av sådant som deltagarna tidigare nämnt. Efter att en deltagare i den observerade Cable-gruppen berättat om sin upplevelse under Exposure sammanfattade en gruppledare upplevelsen med konstaterandet: ”Du sa positiv överraskning”. I den här situationen kunde gruppledaren återberätta och sammanfatta deltagarnas upplevelse. Det förekom att en deltagare satt tyst under en hel övning, vilket kan tänkas vara både positivt och negativt. Eftersom alla deltagare borde få utdelad taltur kan tystnaden uppfattas ogynnsam. Å andra sidan kan det handla om att visa respekt. Att få sitta tyst och bara lyssna kan nämligen vara resursförstärkande med tanke på att individen får vara sig själv.

Jämlikhet är ett ord som dyker upp med jämna mellanrum i teorin om Cable. Att gruppledarna och deltagarna är jämlika uppfylldes i stora drag i den observerade gruppen. Ledarna deltog alltid i gruppträffens första övning. Den första övningen handlade om att välja en bild som beskriver tankar och känslor just i stunden. Gruppledarna deltog ofta inte i andra övningar under träffen. Detta kan ha både positiv och negativ inverkan på deltagarna, beroende på den enskilda individens uppfattning om gemenskap och jämlikhet. I något skede gav ledarna även undvikande intryck gällande deltagandet i övningar. Under vissa övningar

planerade och småpratade ledarna med varandra istället för att delta i gruppsamtalen eller bilda en egen grupp. Till exempel kunde ledarna ha format en egen grupp under generationsövningen som handlar om minnen från barn-och ungdomstiden. Detta skulle göra maktbalansen mera jämn i Cable-gruppen. Enligt Svedberg (2012, s. 336) behöver gruppledaren dra gränser mellan sig själv och de ledda. Gränserna är nödvändiga för att skapa en ledarposition. Ledaren bör avskilja sig ifrån deltagarna för att kunna leda gruppen som önskat. Den här teoretiska synpunkten strider emot Cables egen teori om ledarskap. I en Cable-grupp är jämlikhet centralt. Gruppledarna lär inte enbart deltagarna utan alla kan lära sig av varandra (Addy, 2013, s. 206).

Det fanns vissa strukturer på övningar som användes i Cable gruppen. Gruppträffarna började alltid med middag och slutade med "lägereld", det vill säga ett ljus mitt i cirkeln och lugnande musik. Den första övningen var alltid också likadan, förutom att bilderna byttes för varje gruppträff. Strukturen på en del övningar är katalytisk och preskriptiv intervention. Preskriptiv intervention genom att Cable-gruppen under varje gruppträff i något skede kommunicerade turvis i "rundor". Strukturen på övningar var katalytisk intervention eftersom dominansen i gruppen kan rubbas genom bestämda kommunikationsmönster såsom "rundor". (Olsson & Martin, 2012, s. 137, 143). Gruppledarna var skickliga på att föra diskussionerna och uppgifterna framåt under varje gruppträff. Vid middagsbordet ledde oftast gruppledarna diskussionerna och berättade om sina egna erfarenheter. Som gruppledare är det viktigt att bjuda på sig själv och sina erfarenheter för att bygga på tilliten, enligt Forinder och Hagborg (2011, s. 299). Samtidigt är det även oerhört viktigt att få med alla deltagare i diskussioner. Makt var ett diskussionsämne som deltagarna var intresserade av och deltog aktivt i. Vid vissa tillfällen under Cable-träffarna talade deltagarna men också ledarna i mun på varandra, vilket har med makt, respekt och auktoritet att göra.

Rummet som Cable-gruppen höll sina träffar i var litet och ledarna och deltagarna satt på stolar i en cirkel. Under middagarna satt alla medlemmar även runt ett stort gemensamt matbord. Detta vittnar om att gruppledarna och deltagarna delvis var jämlika. Maktfördelningen i gruppen var i viss mån ojämn. Alla programpunkter och övningar var färdigt planerade inför varje gruppträff. Deltagarna hade ingen delaktighet eller möjlighet att påverka övningarna under träffarna. Exposure-fasens observationsuppgift förde trots allt med sig påverkningsmöjligheter för deltagarna. Uppgiftens mening var att besöka och observera ett evenemang i Matteus församling. Deltagarna fick själva välja tidpunkt och den händelse som intresserade dem mest. Observationsuppgiften gick ut på att iaktta en samlad grupp människor som deltog i församlingens verksamhet. Deltagarna observerade enligt

angivna frågor och anvisningar om det de ser och känner. Maktbalansen vacklade dock även under Exposure, eftersom två av deltagarna fick större frihet gällande observationsuppgiften än andra. Anledningen till friheten var att deltagarna sedan tidigare hade stor förhandskunskap om församlingsverksamhet. Förutom Exposure fick deltagarna möjlighet att påverka små saker som exempelvis färger på tuschpennor och dylikt. Gruppledarna ville även höra deltagarnas åsikter om den allra sista gruppträffen. Då skulle Cable-gruppen äta gott och ha det mysigt tillsammans med mycket umgänge och skratt.

Förändringarna i gruppen var dels både självklara och komplicerade att greppa. Alla gruppmedlemmar såg ut att vara bekväma i gruppen. Gruppledarna blev mer självsäkra gång efter gång och träffarna var välplanerade. Ledarna uppmuntrade deltagarna till ett positivt tankesätt, vilket deltagarna lyckades tillämpa. Ett glädjande resultat av uppmuntrandet var att två deltagare uppfattade sin framtid vara ljusare än innan Cable. En del av deltagarna berättade också att förändringen hjälpte dem att hitta sig själva. En stor hälsoförändring gjordes under gruppträffarnas framskridande. Cable har med andra ord hjälpt deltagarna till förändring, genom att Cable-gruppens ledare har skapat en trygg miljö. Enligt Thylefors (2007, s. 207-208) krävs ett gott självförtroende och en trygg identitet för att individen ska våga göra en förändring. De här viktiga byggstenarna i förändringsarbetet fanns i den observerade Cable-gruppen, för att deltagarna gjorde förändringar. Förutom detta framkom det att Cable-gruppen hade haft positiv inverkan på deltagarnas sociala nätverk. Meningen var att deltagarna skulle hitta ny meningsfull sysselsättning i Matteus församling efter Cable. Gruppdeltagarna går igenom förändringsprocessen och infinner sig i stabiliseringsfasen, där förändringen mognar (Thylefors, 2007, s. 213).

Andra förändringar som iakttagits är att det under en gruppträff endast var två deltagare men fyra ledare på plats. Ledarna har också haft palaver trots att deltagarna redan anlände till Matteus församling. En sen palaver orsakar inte någon större skada, men med tanke på bekräftelse borde all koncentration fokuseras på deltagarna. Så sent som under femte gruppträffen skedde ännu förändring i gruppkonstellationen. Både deltagarna och ledarna såg nya ansikten eftersom de råkat vara frånvarande olika gånger. Detta påverkade synbart inte gruppen, utan gruppdynamiken och atmosfären förblev oförändrad.

Gemensamt mellan bekräftelse, makt och förändring är att gruppledarna bekräftade vikten av goda förändringar och förmågan att säga ifrån vid orättvis behandling. Efter Exposure övningen diskuterades vad deltagarna kan göra för församlingen. Gruppledarna skrev upp deltagarnas idéer och önskemål, vilket slutligen blev relativt många. Dessa idéer skickades

vidare till kyrkoherden i Matteus församling. Meningen med feedbacken är att de anställda i Matteus församling får utvecklingsförslag och nya idéer på evenemang och aktiviteter.

5.1.1 Samband mellan makt och bekräftelse

Den observerade Cable-gruppens dynamik var jämn. Alla fick en plats i gruppen och alla fick bidra till såväl diskussioner som övningar. Ledarna för Cable-gruppen bemötte alla deltagare på ett jämlikt sätt. Fastän det fanns ålderskillnader i Cable-gruppen behandlades alla lika. Dessutom sattes stort fokus på varje enskild deltagare. Speciellt under gruppträffen då ledarna var fler till antalet än deltagarna, men även under andra gruppträffar blev alla sedda och hörda. Under presentationerna av generationsarbeten gavs mycket tid för varje enskild grupp. Generationsarbetet handlade om att arbeta med sin barn-och ungdomstid tillsammans med jämnåriga i gruppen. Grundtanken med övningen är att inse vilka faktorer som har format individens identitet och personlighet.

Trots att alla deltagare blev sedda och hörda, skedde talturer på eget initiativ. Speciellt vid den fria diskussionen vid middagen pratade de som tog initiativet. Det ledde till att de mera tystlåtna lämnades delvis utanför diskussionerna kring matbordet, vilket är både positivt och negativt med tanke på resursförstärkning. Positivt för resursförstärkningen är att alla fick plats i gruppen som de var. Ingen tvingades prata eller vara som någon annan. Det hela visar även på gruppledarnas förmåga att kunna se varje enskild gruppdeltagares behov, något gruppledarna är i behov av enligt Forinder och Hagborg (2011, s. 299). Varje deltagare har olika behov och alla varken behöver eller vill diskutera mycket i en stor grupp. Samtidigt kunde maktbalansen upplevas som orättvis med tanke på att talturerna var ojämna. Det kunde även ge negativa signaler om bekräftelse. Det här budskapet skulle ha varit att ingen duger som de är. Ledarna skulle ha kunnat ge mera uppmuntran till delaktighet i diskussionerna vid middagsbordet. Flera utdelade talturer och mera allmänna samt öppna frågor kunde bidra till större delaktighet och friare diskussioner vid middagen. Gruppledarnas handlingar som bidrar till större aktivitet bland deltagarna kallas för katalytisk intervention (Olsson & Martin, 2012, s.133). I en grupp kan konflikt uppstå mellan de tystlåtna och talande deltagarna. De pratsamma deltagarna kan anklagas för att ta för mycket utrymme i gruppen och förhindra de mera tystlåtnas framträdande i gruppen. Följden kan bli att de pratsamma deltagarna får högre status och mera inflytande än de tystlåtna i gruppen. (Olsson & Martin, 2012, s. 99). Gruppledarna behöver uppmärksamma konflikten och ingripa i god tid, för att förhindra en obalans i maktfördelningen. I den observerade Cable-gruppen iaktogs inga tecken på den här konfliktsituationen.

Under övningarna gav ledarna plats åt varje enskild deltagare i Cable-gruppen. Alla fick berätta om sitt liv medan de andra i Cable-gruppen lyssnade. Det fanns en oskriven regel i gruppen att alla ska lyssna på varandra. Ledarna strävade alltid efter aktivt lyssnande. Vikten av aktivt lyssnande syntes då en ledare märkte att talturerna var ojämna under en övning och därför steg in i situationen för att ge direktiv om jämna talturer. Det här är ett exempel på tydlig preskriptiv intervention. Enligt Olsson och Martin (2012, s. 143) handlar preskriptiv intervention om ledarens maktutövning för att förhindra konflikter och ge utrymme åt varje deltagare. Ett annat exempel på en preskriptiv men även katalytisk intervention är den ständigt återkommande bildövningen som alltid är första övningen för varje gruppträff. Bildövningens uppgift är att alla i Cable-gruppen väljer en bild som beskriver hur de känner sig för stunden eller någon bild som berättar om deras liv. Sedan berättar alla i tur och ordning anledningen till valet av bilden. Att berätta i tur och ordning kan kallas för en runda. Den här typen av berättande minimerar riskerna för en ensidig kommunikation eftersom alla ges möjlighet att uttrycka sina tankar. Genom att ledarna hade valt att använda övningen gav möjlighet till god maktbalans i Cable-gruppen och samtidigt bekräftelse för varje enskild deltagare.

För att få en god gruppmiljö där deltagarna upplever resursförstärkning behöver gruppledarna försöka undvika att diskussioner avbryts. Under ett fåtal gånger förekom avbrott i den observerade Cable-gruppen. Ledarna kunde i sin iver prata i mun på varandra eller någon av deltagarna. Det förekom även att deltagarna avbröt varandras berättande. Även en mobiltelefon avbröt en gruppmedlems berättelse. Ledarna i Cable-gruppen skulle ännu tydligare ha kunnat markera att det inte är tillåtet att avbryta varandra i gruppen. En preskriptiv intervention skulle ha hjälpt att undvika avbrott i samtalen. Enligt Ohlsson och Martin (2012, s. 143) kan gruppledaren stiga in i diskussionerna och förbjuda deltagarna att agera på ett visst sätt. Ledarna för Cable-gruppen kunde i sådana situationer påminna deltagarna om vikten av aktivt lyssnande. Cable-gruppens ledare försökte aldrig med avsikt avbryta deltagarna. När en del av ledarna i gruppen småpratade trots att en övning pågick, markerade en annan av ledarna det oönskade beteendet genom att tysta dem.

Deltagarnas åsikter blev hörda utav ledarna, men samtidigt tvingas ingen att prata eller uttrycka en åsikt. I och med att ledarna i Cable-gruppen förmedlade vikten av att lyssna på varandra finns goda förutsättningar för deltagarna att yttra sina åsikter. Ibland frågade gruppledarna specifikt efter en viss deltagares åsikt och gav specifikt taltur till individen i fråga. Däremot fick alla säga sin åsikt utan uttalad taltur. Ibland frågade ledarna för Cable-gruppen efter hela gruppens åsikter och godkännande angående en händelse eller övning.

När Exposure upplevelserna diskuterades i Cable-gruppen ville gruppledarna höra om ett visst ord kunde beskriva deltagarnas upplevelser på ett rättvis sätt. Andra situationer som deltagarna kunde påverka var nya verksamhetsformer i Matteus församling och programmet för fortsatta träffar med Cable-gruppen. Genom dessa möjligheter till inflytande i en del situationer kunde gruppdeltagarna erfaras delaktighet och egenmakt. Samtidigt kände deltagarna sig mera betydelsefulla tack vare att ledarna vill höra deras åsikter.

För att öka möjligheterna till delaktighet skulle ledarna ha kunnat involvera deltagarna mera i planeringen för gruppträffarna. Allt från övningar, tidsramar för övningar och gruppindelningar till middagen var färdigt uttänkta och planerade av Cable-gruppens ledare. Att göra middagen tillsammans skulle exempelvis kunna vara mycket resursförstärkande.

5.1.2 Samband mellan bekräftelse och förändring

Under observationerna av gruppträffarna kunde ett samband ses mellan förändring och bekräftelse. För samtliga gruppmedlemmar innebar Cable-gruppen en förändring gällande sociala relationer. Gruppens deltagare kände inte varandra från förut och dessutom var ledarna inte bekanta med alla gruppdeltagare sedan tidigare. Det sociala nätverket blev större för både ledarna och gruppmedlemmarna. Dessa nyfunna vänner genom Cable-gruppen hade en betydande inverkan på individens känsla av bekräftelse. Genom gemenskapen i gruppen fick gruppmedlemmarna en betydelsefull plats att fylla. Alla behövdes i gruppen för att gemenskapen skulle vara hel. För några av deltagarna var den här typen av bekräftelse något nytt. Enligt Eriksson, et al. (2013, s. 257) växer människan som individ i gemenskapen med andra människor. Ledarna gav alltid ett positivt intryck gentemot varje enskild gruppdeltagare, genom att mestadels uttrycka endast positiva påståenden. Ledarna försökte hjälpa deltagarna att se det positiva i tillvaron och få ett förändrat tankemönster.

En tanke med den observerade Cable-gruppen var att deltagarna skulle hitta en plats i församlingen. Tanken uttrycker en långsiktig förändring men även bekräftelse. Ledarna kommunicerade till deltagarna om deras tillräcklighet för att delta i församlingsgemenskapen samt att deltagarnas åsikter om förändring behövs i församlingen.

Deltagarna gav uttryck för en del förändringar som de gjorde under Cable-gruppens gång. Ledarna för Cable-gruppen bekräftade alltid med resursförstärkande ord såsom ”roligt att du delar med dig” och bekräftande kroppsspråk exempelvis leenden och nickningar, när dessa förändringar kom på tal. Deltagarna fick stöd av gruppledarna att fortsätta på samma goda väg med sina förändringar. Ändrade motionsvanor är ett exempel på förändring som

deltagarna gjorde. En gruppdeltagare upplevde en stark gemenskap i Cable-gruppen, vilket hjälpte personen att göra en drastisk livsstilsförändring. Enligt Addy (2013, s. 211-212) behövs pålitliga och trygga relationer samt öppen dialog med aktivt lyssnande i förändringsarbetet. Förutom dessa goda element fanns en gemensam vilja till utveckling i den observerade Cable-gruppen.

Budskapet som förmedlades till deltagarna i Cable-gruppen var att de alla räcker till som de är. En av gruppledarna yttrade budskapet i ord, vilket gjorde att budskapet inte kunde misstolkas eller förbises. Även genom ordlös kommunikation och valet av övningar visades att alla i gruppen duger som de är. För att kunna växa som individ, behöver människan enligt Eriksson et al. (2013, s. 257) bli bekräftad och sedd för vem individen är.

En konkret förändring för såväl deltagarna som ledarna är att Cable-gruppen ska hålla kontakten i fortsättningen. Under de sista gruppträffarna planerades aktiviteter för gruppen och en uppföljningsträff längre fram i tiden. Gruppledarna visade ett stort intresse för att träffa Cable-gruppen fortsättningsvis. Det här visar på ledarnas genuina intresse för att fortsätta lära känna deltagarna även utanför Cables ramar. Det ger bekräftelsen för den starka gemenskapen i gruppen. Alla trivdes i varandras sällskap och de nyfunna vänskapsrelationerna betydde mycket för var och en. Sociala nätverket fick en långsiktig förändring.

5.1.3 Samband mellan förändring och makt

I den observerade Cable-gruppen rådde en likvärdig atmosfär. Såväl ledarna som deltagarna lärde sig av varandra. Ingen var fullärd. Mötena med varandra präglades av öppenhet och jämlikhet. Fastän gruppledarna hade en given maktposition visade ledarna aldrig att de var mera värda eller kunde mera i jämförelse med deltagarna. Det kan upplevas som en förändring gällande maktstrukturer. Ofta kan marginaliserade människor eller människor i behov av någon slags hjälp uppleva att hjälpgivaren har större makt och inflytande än de själva. En del av gruppdeltagarna kan underskatta sina egna förmågor och uppleva hjälplöshet då bör gruppledaren vara mera neutral och undvika stort engagemang (Olsson & Martin, 2012, s. 99-100). Därmed är det ytterst viktigt för ledaren att skapa en trygg grupp miljö, som ger utrymme för förändring. I Cable är ledarna med i gruppen på samma villkor som deltagarna. Ledarna ska inte bara lära deltagarna, utan även ledarna kan bli lärda utav deltagarna. Addy (2013, s. 206) redogör för den ömsesidiga läroprocessen som sker

inom ramen för Cable, tack vare Cables försök att skapa ny förändring istället för att använda gamla mönster och idéer.

Genom övningar under gruppträffarna tränades deltagarna att uppmärksamma faktorer som påverkat deras personlighet och identitet. Övningar kunde bidra till en förändring gällande omedvetenhet. Deltagarna instruerades till att ta makt över påverkningsfaktorer i sina liv. En övning som gräver i barndomen och ungdomsåren är generationsarbete i fas två. Då sökte deltagarna efter händelser och trender från sin barn-och ungdomstid genom grupparbeten.

Ledarna för Cable-gruppen uppmuntrade deltagarna till ett förändrat tankesätt. När deltagarna berättade om negativa händelser lyssnade ledarna aktivt och tog emot vad deltagarna sade. Accepterande intervention användes av Cable-gruppens ledare, eftersom ledarna gav utrymme för deltagarnas alla känslor. Samtidigt försökte ledarna påpeka det positiva i situationen. Upprepande gånger försökte ledarna se den omtalade situationen eller personen ur en annan synvinkel. Genom att ledarna sedan yttrade den nya synvinkeln kunde gruppdeltagarna förändra sitt syn- och tankesätt. Gruppledarna försökte leda deltagarna till egenmakt.

Under gruppträffen som fokuserade på deltagarnas upplevelser av Exposure-tillfällena, diskuterades begreppet makt en del. Deltagarna skulle fundera på var makten finns i den observerade verksamheten i Matteus församling. En av deltagarna hade upplevt stark egenmakt under sitt observationstillfälle. Under diskussionen om makt insåg de flesta deltagarna att de själva har makten och kan göra egna beslut.

Efter deltagarnas observationstillfällen gick gruppen in i fasen Action. Då förmedlade ledarna att deltagarnas iakttagelser under Exposure är viktiga. Alla skulle få berätta om sina upplevelser. Ledarna frågade efter deltagarnas behov av verksamhet i församlingen. Vad som fattades i församlingens verksamhet var diskussionernas fokus. Ledarna påpekade flera gånger hur betydelsefulla deltagarnas åsikter är med tanke på förändringsarbetet i församlingen. Genom Cable-gruppen fick deltagarna inflytande och påverkningsmöjligheter. Deltagarna fick makt att göra en förändring.

En gruppträff fick förändrad struktur och program på grund av att få deltagare kunde delta. Det stora temat för gruppträffen behölls, men övningarna modifierades och det egentliga programmet byttes ut. Det här visade på deltagarnas inflytande i gruppen. Genom att de flesta av deltagarna inte var närvarande behövde resten av gruppen göra om sin gruppträff. Det positiva med situationen var ledarnas flexibilitet, vilket är en viktig egenskap enligt

Forinder och Hagborg (2011, s. 297). Samtidigt kan händelsen ses ur en negativ synvinkel. Genom att övningarna blev ändrade drevs gruppen inte lika snabbt framåt mot dess mål. Förutom att driva gruppen framåt ska gruppledarna stöda varje enskild gruppmedlem (Olsson & Martin, 2012, s. 91). I och med att Cable-gruppens sammansättning av gruppmedlemmarna var knapp kunde ledarna inte driva gruppen vidare. Orsaken till detta var programmets viktiga betydelse för deltagarnas personliga målsättningar.

Ju längre tid Cable-gruppen samlades desto mera berättade ledarna om följande träffar. Makten för programmet för gruppträffarna fanns helt och hållet hos ledarna. Däremot involverade ledarna deltagarna mera genom att öppet berätta om följande veckas tema och syfte. Önskvärt skulle ha varit att ge deltagarna mera inflytande i gruppträffarnas struktur, för att öka möjlighet till makt och resursförstärkning. Det kan vara svårt för utsatta individer att se sina egna möjligheter, men via nya utmaningar och perspektiv kan individen få förstärkt inre styrka (Lundman, et al., 2009; Mäkinen, et al., 2009, s. 132).

Genom gemenskapen och själva existensen av Cable-gruppen fick deltagarna uppleva påverkningsmöjligheter, delaktighet i förändringsarbete och framförallt stöd i förändringsarbete. Deltagarna gjorde förändringar i sina liv och samtidigt fick de möjlighet att förändra Matteus församling. Under de sista gruppträffarna diskuterade gruppmedlemmarna vilka nya verksamhetsformer deltagarna vill se i Matteus församling. Deltagarna ämnade starta bland annat en läsecirkel för alla intresserade i församlingen.

5.2 Mönster och enskilda händelser

Redan efter ett par observationstillfällen började mönster upptäckas. Med mönster avses händelser som ständigt upprepas i Cable-gruppen. Gruppträffarna började alltid med middag och allmän diskussion. Gruppmedlemmarna satt runt samma middagsbord och i samma cirkel under varje träff, vilket tyder på stark gemenskap. Bildövningen var gruppträffarnas första övning där ledardelaktigheten var som störst. Denna övning var katalytisk till sin karaktär på grund av övningens utdelade talturer. Alla deltagare bidrog i övningar och hjälptes åt. Deras åsikter togs alltid i beaktande utav gruppledarna och mestadels uppmärksammades och bemöttes de jämlikt med visat genuint intresse. Cable-gruppens medlemmar gav intryck av att vara bekväma och trivas i gruppen. Bekräftande kroppsspråk som ögonkontakt, en positiv atmosfär, skratt, fria diskussioner och aktivt lyssnande var vardag vid gruppträffarna. Cable-gruppen hade en fri kommunikation eftersom preskriptiva interventionen, det vill säga att alla ska lyssna på varandra, fanns som överenskommelse i

gruppen. Ledarna hade alltid en positiv inställning. De uppmuntrade deltagarna till fortsatt deltagande, använde hälsningsfraser och bidrog utmärkt till gruppens goda gemenskap genom att bemöta deltagarna jämlikt. Varje deltagare fick god tid för att presentera sina arbeten och resultat från olika övningar och gruppuppgifter. Arbeten och berättelser som dykt upp som följd av presentationerna bekräftades resursförstärkande genom tillräckligt bred tidsram och djupa diskussioner. Tack vare omtalade erfarenheter och intressanta diskussioner lärde sig gruppmedlemmarna av varandra.

Under middagarna var det oftast gruppledarna som ledde diskussionerna. De berättade historier och händelser ur sina egna liv och var i övrigt mycket involverade i diskussionerna. Deltagarna fick taltur på sitt eget initiativ. Det är givetvis viktigt att ingen tvingas prata. Med tanke på jämlikhet är det ändå bekräftande och resursförstärkande att bjuda in deltagarna i diskussionerna. Tidvis förekom det även att gruppledarna talade på deltagarna, vilket talar för att maktbalansen inte var helt jämn i gruppen. Å andra sidan gav gruppledarna bekräftande kommentarer till deltagarnas allmänna berättelser och gjorda framsteg. De uttalade också bekräftande ord om deltagarnas närvaro i gruppen genom att exempelvis säga: ”jätte kiva att vi träffas igen”. Gruppledarna bekräftade och uppmuntrade ofta deltagarnas livsförändringar genom att exempelvis säga: ”vad fint, du ska fortsätta”.

Överlag hade deltagarna god inställning till sina livssituationer och förändringar under gruppträffarna. Deltagarna uppmuntrades att säga ifrån vid orättvisa och osakliga situationer. Det deltagarna upplevde som negativt, ville gruppledarna svänga till något positivt. Exempelvis en deltagare var delvis missnöjd med sin stränga fostran i barndomen och gruppledarna belyste detta ur en positiv synvinkel. Däremot gav gruppledarna utrymme för bearbetning av varje känsla och tanke hos deltagarna. Gruppledarna betonade varje deltagares betydelse och att allas åsikter behövs för att förändra Matteus församling. I början av varje gruppträff gick ledarna igenom de frånvarande deltagarna med gruppen. Alla deltagare hade inte möjlighet att delta samtidigt under en enda träff. Vid förseningar fick den senkomna deltagaren samma instruktioner som de andra deltagarna hade fått tidigare. Detta ger makt och bekräftande intuition åt den sena deltagaren. På tal om deltagare och makt kunde maktfördelningen ha varit en aning jämnare i gruppen. Deltagarna kunde inte påverka gruppträffarnas program eller övningar. Dessutom visste de väldigt lite om följande träffar på förhand. Ledarna hade även funderat ut gruppindelningarna på förhand, trots det var deltagarna nöjda med övningarna och grupperingarna.

Förutom mönster observerades också viktiga händelser som förekom enbart en gång. Även om de flesta iakttagelserna under gruppträffarna var positiva rymdes också negativa händelser med. Under en gruppträff ringde en gruppledares telefon mitt i en övning. Ledaren bad högt om ursäkt, men dåliga förberedandet avbröt en deltagares berättande. En annan gruppträff började med att en ledare inte uppmärksammade sin telefon, trots att en deltagare skulle anlända sent och behövde bli insläppt till grupplokalen. Därtill småpratade gruppledarna med varandra under en övning. Som följd av detta behövde en tredje ledare tysta ned sina kollegor. Dessa oavsiktliga felsteg blev inte upprepade och fick inte några betydande konsekvenser.

Vid en gruppträff orsakade sjukdom stort bortfall bland deltagarna, vilket ledde till att ledarna var flera än deltagarna. Under denna gruppträff var ledarna tvungna att forma om träffen i stunden. Därpå lades märke till att en deltagare satt tyst under en hel övning. Detta hände också bara en enda gång under tiden då Cable-gruppen samlades. Före nästsista gruppträffen fick deltagarna en ingående förklaring av följande träffar. Då diskuterades hur träffen efter Exposure-uppgiften skulle se ut. Ledarna frågade efter önskemål och förslag till den sista träffen. Under den sista gruppträffen skulle den starka gemenskapen inom Cable-gruppen firas, vilket är resursförstärkande. Festen bidrar till en starkare sammanhållning inom gruppen. Enligt Ohlsson och Martin (2012, s. 129) skapar en stark gruppssammanhållning socialt stöd som leder till förstärkt självkänsla. En individ med stark självkänsla har en tryggare identitet, vilket för med sig flera förändringsmöjligheter (Thylefors, 2007, s. 207-208).

5.3 Tillämpning av resultaten på ungdomsgrupper

Den observerade Cable-gruppen bestod av vuxna, men metoden går att anpassas till ungdomsgrupper. Grundtankarna med Cable är aktuella även för ungdomar. Det finns flertal goda följder med ungdomsarbete i grupp. Identitetsutvecklingen är oerhört viktig och aktuell i ungdomstiden och i en grupp får ungdomarna möjlighet att forma sin identitet i en trygg miljö. En grupp för med sig nya relationer, minskade fördomar och ger möjlighet att spegla sig själv mot andra gruppmedlemmar. Det utökade sociala nätverket hjälper ungdomar att göra goda val i sina liv. Träning av social kompetens, emotionell intelligens och samarbetsförmåga möjliggörs i grupp. Genom delaktighet i grupp ökar ungdomars självkänedom och självkänsla. (Ander, et al., 2005, s. 81-82, 85, 87, 89-90). I ungdomsarbete strävas efter långsiktiga förändringar i både de ungas liv och i samhället.

Ungdomsarbete vill lära ungdomar att påverka sitt eget liv och samhället. (Sapin, 2009, s. 11,15-17).

Alla ungdomar bör tillhöra en trygg och jämlik gemenskap. Bland ungdomar är gängbildning stark, varpå Cable kan erbjuda en gemenskap med färre klickbildningar. Detta kan bli en utmaning för Cable-gruppledarna. I en Cable-grupp lär medlemmarna känna varandra inom kort tid. Dessa nya relationer förstärker och utvidgar ungdomars sociala nätverk. Likaså kan Cable hjälpa ungdomar att finna nya meningsfulla sysselsättningar. De goda följderna av Cable-gruppen stöder ungdomar till bättre psykiskt välmående och mindre destruktiva gäng och handlingar. Förutom god gemenskap leder Cable de unga till en större framtidstro. Viktigt för ungdomar är att bli bekräftade och sedda för vem de är. Därför är det särskilt viktigt för gruppledaren att behärska accepterande interventioner.

De övningar som användes i den observerade Cable-gruppen kan mycket väl användas i ungdomsgrupper. Till exempel bildövningen, som ger individen möjlighet att berätta om sitt mående och känslor, är givande verktyg i ungdomsarbetet. Eftersom bild berättar mera än ord kan ungdomar lättare uttrycka sig genom bildövningar. Strukturen på övningar i den observerade Cable-gruppen var enkla men välfungerande. Övningarna hade en djup inverkan trots att de var lättförståeliga. Tack vare övningarnas strukturer kunde samtliga gruppmedlemmar komma till tals, vilket rubbar maktbalansen i gruppen. Speciellt i ungdomsgrupper kan förutfattade meningar och hierarkier brytas genom Cable-övningar. En stark gemenskap blir följden. Övningarna kan även bidra till större självkänedom hos gruppmedlemmarna. På grund av aktuell identitetsutveckling är större självkänedom mycket betydelsefullt för ungdomar. Egenmakt medvetandegörs genom Cable. Cable-gruppens medlemmar uppmuntras till mera positiva tankebanor om påverkningsmöjligheter. Ungdomsledare arbetar för att ungdomar ska få en egen påverkande röst i samhället. Därför lämpar Cable sig väl i ungdomarbetet. Utöver samhället är meningen att ungdomar ska kunna påverka sitt eget liv, vilket Cable stöder till. Gruppledaren fungerar som en förebild för ungdomar således har de en väsentlig roll i gruppen.

Särskilt i ungdomsgrupper handleder ledaren ungdomarna till ett gott beteende emot auktoriteter. Tack vare Cables anpassningsförmåga till gränser och riktlinjer kan många ungdomar naturligt föga sig till gruppen.

6 Diskussion och kritisk granskning

Ett av examensarbetets syften är att redogöra för resursförstärkande metoder och arbetsätt som grupplederen inom det sociala området använder. Teoretiska referensramen uppfyller syftet genom att beskriva gruppledarens uppgifter och ett resursförstärkande beteende för ledaren. Dessutom beskrivs makt och förändring i relation till ledarskapsprocesser. Utöver detta framställs konkreta metoder i form av interventioner. De här interventionerna berättar om ledarens engagemang och involverande i gruppen. Grupplederen har en väsentlig roll i skapandet av en god gruppmiljö. Allt detta bidrar till en resursförstärkande atmosfär i gruppen. Det andra syftet för examensarbetet är att beskriva de konkreta metoder och arbetsätt som Cable-gruppens ledare i Matteus församling använde. Syftet förverkligas genom att observationsschemat har frågeställningar kring huvudorden bekräftelse, makt och förändring.

Svaren på examensarbetets frågeställningar framförs grundligt i kapitel fem. Nedan tydliggörs resultaten i korthet. Genom bekräftande ord och kommentarer gav gruppledarna stöd åt deltagarna i Cable-gruppen. Det här svarar på frågeställningen: ”på vilka sätt bekräftar ledarna deltagarna i gruppen?”. Vidare bekräftade gruppledarna deltagarna genom bekräftande kroppsspråk, aktivt lyssnande, återberättande, olika övningar, delaktighet och gemenskap. Gruppledarna såg varje deltagare som enskilda och betydelsefulla individer samt accepterade deltagarnas alla känslor. En glad och positiv attityd var en central del i bekräftelsen av Cable-gruppdeltagarna.

Den andra frågeställningen: ”hur handleder ledarna deltagarna för att maktbalansen ska vara jämn i gruppen?” har sitt svar i deltagarnas påverkningsmöjligheter i Cable-gruppen. Förutom detta gav gruppledarna goda instruktioner åt deltagarna, även om deltagarna var sena till gruppträffarna. Det här förde med sig inflytande i gruppen och en känsla av kontroll och makt hos deltagarna. För att jämna ut maktbalansen användes strukturer på övningar som gynnade även de mindre pratsamma i gruppen. Talturer gavs åt alla och samtliga gruppmedlemmar fick yttra sina åsikter. Cable-gruppen grundade sig på frivillighet och därigenom var även egenmakt stark hos deltagarna. Gruppledarna deltog delvis i övningarna. Diskussioner fördes kring ämnet makt.

Svaret på tredje frågeställningen: ”hur uppmuntrar ledarna deltagarna till förändring?” hittades i valet av övningar. Övningarna hade som grundtanke att öka deltagarnas självkänedom, vilket hjälpte deltagarna att hitta sig själva. Utöver detta uppmuntrades

deltagarna till positiva tankebanor. Utökat socialt nätverk och meningsfull sysselsättning bidrog till deltagarnas förändringsprocesser.

Under observationerna av Cable-gruppen iakttogs många goda resursförstärkande arbetsätt som är till stor nytta för en Cable-gruppledare och yrkesverksamma inom den sociala sektorn. Återberättande, bekräftande ord och kroppsspråk samt aktivt lyssnande ger en god grund för trygg gruppmiljö. Alla blir sedda och bekräftade som de är, vilket leder till en känsla av gemenskap och tillhörighet i gruppen. I den här tillhörigheten växer en stor känsla av bekräftelse och ökad självkänsla fram. Individen upplever ha påverkningsmöjligheter i näromgivningen och sitt eget liv. Egenmakt erfaras i stunden och individen vågar yttra sina åsikter. Individen törs ta initiativ till diskussioner och har större möjlighet att ändra de negativa tankebanorna till mera positiva. En bekräftad, sedd och resursförstärkt individ har mod att utöka sitt sociala nätverk, vilket leder till meningsfulla sysselsättningar och större framtidstro. För att uppnå detta bör gruppledaren vägleda individen på ett bekräftande och resursförstärkande sätt.

Framtida Cable-grupper kan lära sig mycket av gruppen i Matteus församling. Den observerade Cable-gruppen hade goda strukturer på övningar. Strukturerna gav utrymme för taltur åt samtliga deltagare. Övningarnas ledare var förutbestämda, vilket bidrog till en säkerhet i gruppen. Övningarna hjälpte deltagarna till förändrade tankebanor och att hitta sig själva. Däremot kunde övningarna innehålla flera inslag av att medvetandegöra deltagarnas egna styrkor. Det här leder till förstärkt självkänsla hos deltagarna och ger större möjlighet att utveckla sina styrkor. Cable-gruppledarna var delvis delaktiga i övningarna. En större delaktighet kunde göra maktbalansen mera jämn, eftersom gruppledarna då skulle vara mera integrerade i gruppen. Större ledardelaktighet skulle minska avståndet mellan ledarna och de ledda. Den observerade Cable-gruppens ledare gav goda instruktioner inför grupparbeten och övningar. För att öka deltagarnas påverkningsmöjligheter kunde ledarna berätta mera om kommande träffar. Påverkningsmöjligheterna skulle leda till större känsla av egenmakt och inflytande i gruppen. För att undvika ojämn maktfördelning i gruppen borde ledarna alltid vara färre än deltagarna. Om möjligt, skulle gruppen vara konstant genom hela processen och gruppmedlemmarna bekanta med varandra. Detta skulle förstärka gemenskapen inom Cable-gruppen. Den observerade Cable-gruppen planerade fortsatta gruppträffar utanför Cables ramar. Det här är en god och bestående förändring i deltagarnas sociala nätverk. Cable-gruppens ledare skulle ännu mera kunna poängtera och uppmuntra deltagarna att utvidga sina sociala relationer.

Att hitta relevanta och aktuella källor har varit en utmaning i examensarbetet. Det finns många vetenskapliga artiklar som tangerar temat i examensarbetet, däremot är det väldigt få artiklar med en tillräcklig hög relevans för arbetet. Reducering av källor har också varit utmanande med tanke på mängden ledarskapslitteratur som finns. Examensarbetet har en mångsidig källförteckning. Litteratur har använts på olika språk både som böcker och nätkällor. Dessutom har den senaste litteraturen använts, vilket gör källförteckningen pålitlig.

För att öka validiteten i resultaten kunde frågeställningarna i observationsschemat vara mera avgränsade. Observationsschemat fungerade väl och de tre huvudorden gick in i varandra. Genom detta framkom väsentliga samband mellan huvudorden. Samtidigt ökade svårighetsgraden att fylla i schemat. Under observationernas gång märktes att jämlikhet och empati fattades som enskilda punkter i schemat. Aktuell litteratur behandlar de här begreppen och examensarbetet skulle gynnas av att ha med de två aspekterna. Schemat hade svarta punkter med ordet ”annat”, vilket möjliggjorde iakttagelser av empati och jämlikhet. De svarta punkterna i observationsschemat var mycket givande, för de bidrog till att observatörerna iakttog Cable-gruppen på liknande vis genom hela processen. Observationsschemat var välgjort och observationerna gjordes på ett professionellt sätt.

Under varje gruppträff iakttogs händelserna av två observatörer. Det visade sig att observatörerna noterade samma situationer på liknande vis. Ibland ur olika perspektiv, men grundiakttagelserna var lika mellan observatörerna. Slutsatserna av observationstillfällena stöds av befintlig teori, vilket gör examensarbetets resultat mera pålitligt. Resultaten är allmänna och vidsträckta på grund av att frågeställningarna var breda till sitt omfång. Därmed finns risken att subjektiva spekulationer följde med i analysen av resultatet. Tack vare det breda resultatet kan flera anställda och studerande inom det sociala området ta till sig slutsatserna i examensarbetet. Den observerade Cable-gruppens konstellation ändrades under gruppträffarna. Resultaten kunde bli påverkade av detta, men observationerna koncentrades till helheten och inte på enskilda medlemmar i gruppen. Därför äventyrades inte resultaten på grund av gruppkonstellation. Validiteten för resultaten ökar genom att en representant från beställarens sida har granskat resultatredovisningen. Representanten ansåg att resultatredovisningen gav en korrekt bild av den observerade Cable-gruppen. Dock gjordes ett par ändringar i texten för att undvika missförstånd. Vid redogörelsen för resultaten har allt för detaljerade exempel medvetet undvikits. Exempelvis vid talan om förändringar har de specifika förändringarna inte grundligt förklarats. Detta för att skydda gruppmedlemmarnas integritet och anonymitet.

Det finns flertal möjligheter till fortsatt forskning kring Cable. Anledningen är att det inte har gjorts många forskningar om ämnet. För det första kunde mera ingående observationer göras av de enskilda huvudorden: bekräftelse, makt och förändring. Exempelvis kunde observation endast fokusera på egenmakt. Detta skulle bidra till ett större djup i undersökningen. För det andra kunde en grupp med färre ledare observeras. Vidare forskning kring ungdomar och Cable skulle även behövas. Dessutom skulle en jämförelse kunna göras mellan en blandad Cable-grupp och en grupp med individer i samma livssituationer. Det här examensarbetet har fokuserat sig på ledarskap i en Cable-grupp, därmed finns möjligheter till fortsatt forskning ur ett deltagarperspektiv. Exempelvis kunde en studie om referensstöd och resursförstärkning göras. Utöver detta kunde en undersökning göras kring ledarnas involverande i gruppen. Exempelvis kunde interventionerna användas vid observation av en Cable-grupp. Detta examensarbete redogör delvis för faktorer som påverkar gruppmiljön, men en grundligare forskning kunde tydliggöra mera. Förutom observation kunde olika kvalitativa datainsamlingsmetoder användas. Till exempel kunde intervjuer av deltagarnas förändringsprocesser utföras.

Slutsatserna i examensarbetet är att gruppmedlemmarna behöver uppleva gemenskap och tillhörighet i en trygg miljö. Det här är ett av målen i Cable-grupper och ledaren har som uppgift att försöka uppnå den här målsättningen. Respektfullt och jämlikt bemötande är oerhört avgörande i rollen som gruppledare. Kort sagt är nyckeln till resursförstärkning en stabil gruppmiljö, aktivt och bekräftande lyssnande samt möjligheter till egenmakt.

Källförteckning

Addy, T. (December 2013). New approaches to community-based work, social service, and Diaconia Challenges from the CABLE approach. *Diaconia*, 4, s. 194-215.

Ahrne, G., & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.

Ander, B., Andersson, M., Jordevik, K., & Leisti, A. (2005). *Möten i mellanrummet - socialt förebyggande arbete med ungdomar*. Stockholm: Förlagshuset Gothia AB.

Bell, J. (2006). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur AB.

Bhat, C. S. (september 2010). Assisting unemployed adults find suitable work: a group intervention embedded in community and grounded in social action. *The journal for specialists in group work*, 35(3), s. 246-254.

Björklund, K., Dahlin, L., Donning, Y., Möller, A., Sandahl, C., & Stenow, H. (2010). *Exposure - som synsätt, förhållningssätt och arbetsätt*. Lund: Arcus.

Börjesson, M., & Rehn, A. (2009). *Makt*. Malmö: Liber AB.

Denscombe, M. (2000). *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Diakonissalaitos, H. (u.å.). *Cable-menetelmän lyhyt historia*. [Online]
<https://www.hdl.fi/fi/kaapeli/1846-cable-historia> [hämtat: 30.1.17]

Eriksson, L., Nilsson, G., & Svensson, L. (2013). *Gemenskaper - socialpedagogiska perspektiv*. Göteborg: Daidalos AB.

Fejes, A., & Thornberg, R. (2009). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber AB.

Forinder, U., & Hagborg, E. (2011). *Stödgrupper för barn och ungdomar*. Lund: Studentlitteratur.

Hakkarainen, E., & Kylmä, J. (Januari 2015). *"Ollaan yhdessä valoina toisillemme" - Yhteisövalmennus pitkäaikaistyöttömien voimavaraistajana*. [Online]
https://www.hdl.fi/images/stories/liitteet/Tyokaapeli_2015.pdf [hämtat: 15.3.17]

Helsingin, Diakonissalaitos. (den 13 september 2013). *Kaapeli 2.0 - valmentajan käsikirja*. Helsingfors, Finland. [Online]
https://www.hdl.fi/images/stories/liitteet/Cbl_Valmentajan%20ksikirja%20syyskuu%202013.pdf [hämtat: 18.1.17]

Karlsson, M., & Börjesson, M. (2011). *Brukarmakt - i teori och praktik*. Stockholm: Natur & Kultur.

Lima, C. (2007). *Kommunikation, organisation och ledarskap*. Malmö: Liber AB.

Lundman, B., Aléx, L., Jonsén, E., Norberg, A., Nygren, B., Santamäki Fischer, R., & Strandberg, G. (2009). Inner strength—A theoretical analysis of salutogenic concepts. *International Journal of Nursing Studies*, 47, s. 251-260.

Mannström-Mäkilä, L., & Saukkola, K. (2008). *Voimaannuttavan - ohjaamisen käsikirja*. Helsingfors: Gaudeamos Helsinki University Press/Palmeniva.

- Miettinen, S., Miettinen, M., Nousiainen, I., & Koukkanen, L. (2000). *Itseensä johtaminen sosiaali - ja terveysala*. Juva: WS Bookwell Oy.
- Mäkinen, O. (2006). *Tutkimuseetiikan ABC*. Helsingfors: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Mäkinen, P., Raatikainen, E., Rahikka, A., & Saarnio, T. (2009). *Ammattina sosionomi*. Helsingfors: WSOYpro OY.
- Notland, A. (2009). *Exposure - diakoni som søker*. Oslo, Norge.
- Näkki, P., & Sayed, T. (2015). *Asiakastyön menetelmiä sosiaalialalla*. Keuruu: Edita Publishing Oy.
- Olsson, E., & Martin, I. (2012). *Socialt arbete med grupper*. Lund: Studentlitteratur.
- Repstad, P. (2012). *Närhet och distans - Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Rostila, I. (2001). *Tavoitelähtöinen sosiaalityö - Voimavarakeskeinen ongelmanratkaisun perusteet*. Jyväskylä: SoPhi 61 - Jyväskylän Yliopisto.
- Sapin, K. (2009). *Essential skills for youth work practice*. London: SAGE Publications Ltd.
- Storø, J. (2013). *Practical Social Pedagogy - Theories, values and tools for working with children and young people*. Bristol: The Policy Press.
- Svedberg, L. (2012). *Gruppsykologi - Om grupper, organisationer och ledarskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Thylefors, I. (2007). *Ledarskap i human service - organisationer*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsingfors: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

BILAGA 1

Observationsschema

Datum:	Träff:
<p>Bekräftas individerna i gruppen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • ser man dem • uppmuntrar man dem • får alla plats • ger man taltur • behandlas deltagarna på samma vis oavsett ålder • respekteras och hörs alla deltagarnas åsikter • annat? 	
<p>Hur handleds gruppen för att maktbalansen skall vara jämn i gruppen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • ledarnas delaktighet i samtalen och övningarna • deltagarnas delaktighet och påverkningsmöjligheter, t.ex. utformning av övningar, gruppindelningar och middag. • annat? 	
<p>Hur stöds/motiveras deltagarna till en förändring?</p> <ul style="list-style-type: none"> • övningar som används • förstärkning av deltagarnas identitet och självbild • uppmuntran till att se det positiva • annat? 	

BILAGA 2

Resultattabell

Förklaring:

Händelsen/situationen är enbart positivt

Händelsen/situationen är både positiv och negativ

Händelsen/situationen är enbart negativt

Bekräftelse:	Bekräftelse och makt:	Bekräftelse och förändring:
<ul style="list-style-type: none"> - Accepterande gemenskap - Alla blir sedda - Alla lyssnar aktivt på varandra - Deltagarna uppmuntras att delta resterande träffar - Frågade efter deltagarnas godkännande (ex. Gruppindelningar) - Bekräftande kommentarer och kroppsspråk - ”Jättekiva att vi träffas igen!” Påpekades väldigt ofta - Hälsningsfraser, alla välkomnas - Alla gratulerade en deltagare för hans glada nyhet - Ledare bekräftade deltagarnas närvaro i gruppen. - Ledare berättar vems som fattas i gruppen idag - Alla känslor är bekräftade och accepterade utav ledarna = accepterande intervention - Ledare säger att det är okej att vara arg - En deltagare anlände senare till gruppträff, får instruktioner som alla andra - Ledarna har alltid en positiv attityd 	<ul style="list-style-type: none"> - Alla får taltur och möjlighet att berätta om sitt liv - Ger inte tillräckligt med rum för deltagarna - Alla behandlas lika oavsett ålder - Alla presenterar sitt generationsarbete i lugn och ro - Stor koncentration på varje enskild deltagare - Alla ska lyssna på varandra, preskriptiv intervention - Ledare uppmärksammade inte sin telefon, trots att en deltagare var ännu på väg till träffen och behövde bli insläppt - Ledare frågade om: ”Tycker ni att det här är okej?” i en del övningar. - Ledares telefon avbröt en deltagares berättelse. - Ledare bemöter deltagarna jämlikt - Ledare vände sig specifikt till en viss deltagare och frågade efter hans åsikt. - Deltagarens berättelse önskades få via mejl och lästes upp för gruppen, trots att hen var borta (Exposure) 	<ul style="list-style-type: none"> - ”Du duger som du är!” - Ledare bekräftade deltagarens ändrade motionsvanor - Ledare uttrycker för det mesta positiva saker

- Ledare återspeglar/återberättar deltagarnas berättelser = aktivt lyssnande
- En deltagare var tyst genom en hel övning
- Bekräftande kommentarer om dikter som en deltagare hade skrivit
- Ledare sa att alla är viktiga

- Ledare frågade alltid av deltagarna om de sammanfattade orden om Exposure stämde överens med upplevelsorna
- Ingen tvingas prata
- Ledare småpratade trots att en övning pågick. En ledare försökte tysta dem

Makt:

- Ledarna drar diskussionerna vid middagen
- Ledarna deltar alltid i första övningen för träffarna.
- Ledarna deltar inte i alla arbeten, t.o.m. gick undan helt
- Ledarna och deltagarna sitter i en cirkel
- Strukturer på övningar, katalytisk intervention (ex. Första övning)
- Ledarna pratar i mun på varandra
- Flera ledare än deltagare under en träff
- Genom instruktioner trots att en deltagare är sen, gör ledare så att de har inflytande i gruppen
- Allt program och alla gruppindelningar var färdigt planerat. Ingen delaktighet för deltagarna.
- Deltagarna fick själva välja plats och aktivitet för Exposure
- Exposure ger deltagarna påverkningsmöjligheter
- Deltagarna fick säga sin åsikt om gruppens sista träff
- Två deltagare fick större frihet med observationsuppgiften
- Ledarna för diskussionerna och uppgifterna framåt

Makt och bekräftelse:

- Deltagarna uppmuntras inte till att delta i samtal
- Vid middagen; taltur på eget initiativ
- Första övning; rundan, uppmuntrar till att delta i samtal
- Talar ibland på deltagarna
- Alla bidrar i olika övningar
- Deltagarna kan inte påverka gruppträffarnas program. Allt färdigt bestämt.
- Deltagarnas åsikter hörs
- Ledare berättar om följande träffar
- Taltur ojämna i en övning som gjordes i par. Ledare steg in i diskussionen och gav direktiv = preskriptiva interventioner
- Deltagarna får ge förslag på nya verksamhetsformer i församlingen
- Ledare tillät en deltagare avbryta en annan deltagare
- Alla hjälps åt
- Alla deltagare fick ge förslag på program som görs efter Cable-gruppens träffar har avslutats

Makt och förändring:

- Resursförstärkning
- Ledare berättar om nästa veckas program
- En deltagare upplevde egenmakt under Exposure
- Deltagarna upplevde egenmakt
- Alla lär sig av varandra
- Ledare sa att deltagarnas åsikter behövs för att förändra församlingen.

<ul style="list-style-type: none"> - Ledare gav deltagarna möjlighet till inflytande i små saker, såsom färg på tusch - Diskussion kring makt 		
<p>Förändring:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alla är bekväma i gruppen - Ledarna mera självsäkra, träffarna mera välplanerad - Deltagarna uppmuntras till ett positivt tankesätt - Endast två deltagare under en gruppträff - Deltagarna gör förändringar i sitt liv tack vare Cable - Deltagarna upplever sig ha hittat sig själv bättre genom förändringar - Ledarpalaver ägde rum trots att deltagarna anlände - Förändring i gruppkonstellationen. Nya ansikten för både deltagarna och ledarna trots att det är femte gruppträffen. - Bättre socialt nätverk - ”För tillfället ser framtiden ljusare ut” - Ny meningsfull sysselsättning efter Cable 	<p>Förändring och bekräftelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - En deltagare gör en drastisk förändring tack vare den starka gemenskapen - Ledare bekräftar ständigt de goda förändringarna som deltagarna gör - Ledare uttrycker en önskan om långsiktig förändring och att deltagarna ska hitta en plats i församlingen - Cable-gruppen ska fortsätta träffas efter sista Cable-träffen 	<p>Förändring och makt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deltagarna uppmuntras genom övningar att hitta faktorer som format dem - Deltagarna uppmuntras till förändrat tankesätt - Gruppträffens program ändrades pga. få deltagare

Gemensamt med alla:	Mönster:	Viktiga och enstaka händelser:
<ul style="list-style-type: none"> - Uppmuntran att deltagarna ska fortsätta på en positiv bana och bekräftar vikten av goda förändringar - Ledare uppmuntrar deltagarna att våga säga ifrån vid orättvis behandling - Ledare frågade: "Vad vill ni göra i församlingen?" - Genom enskilda övningar diskuterades vad församlingen kan göra för dem. - Brev till kyrkoherden i Matteus församling angående feedback från deltagarnas Exposure. 	<ul style="list-style-type: none"> - Middag och allmän diskussion - Alla får taltur enligt eget initiativ. Ingen tvingas prata - Alla lyssnar aktivt - Första övningen; rundan med bilder. Katalytisk intervention - Ledare berättar berättelser ur sina egna liv. - Ledare talar ibland på deltagarna - Alla verkar vara bekväma i gruppen. Alla trivs med varandra - Jämlikt bemötande - Alla bidrar i övningar, alla hjälps åt. Allas åsikter tas i beaktande - Uppmuntran till fortsatt deltagande - Ledarna drar diskussionerna vid maten - Ledarna deltar alltid i första övningen - Gruppindelningen gjord på förhand. Deltagarna nöjda i alla fall - Deltagarna kan inte påverka program för träffarna, vet inget på förhand - Alla får presentera sina arbeten - Samma bord → Gemenskap - Svänger det negativa till något positivt - Gemenskap, alla välkomnas - Deltagarna vill hålla fast vid förändring av livet och ledarna uppmuntrar och bekräftar detta - Resursförstärkning - Bekräftande kommentarer till deltagarnas berättelse 	<ul style="list-style-type: none"> - Flera ledare än deltagare under en träff - Gruppträffens utformning ändrades i stunden - Ingående förklaring av följande träffar - Ledare uppmärksammade inte sin telefon, trots att en deltagare var ännu på väg till träffen och behövde bli insläppt - Telefon avbröt övningens diskussion = dåligt förberedd - En deltagare var tyst genom en hel övning - Ledare småpratade trots att en övning pågick. En ledare försökte tysta dem

	<ul style="list-style-type: none">- ”jättekiva att vi träffas igen” bekräftande ord om deltagarnas närvaro i gruppen- Ledare går igenom vem som fattas i gruppen idag- Preskriptiva interventioner; alla ska lyssna på varandra- Hälsningsfraser, alla välkomnas- Ledare bekräftar ständigt de goda förändringarna som deltagarna gör- Bekräftande kroppsspråk- En deltagare anlände senare till gruppträff. Hen får instruktioner som alla andra, vilket ger makt.- Positiv atmosfär i gruppen och mycket skratt. Fria diskussioner- Ledare har positiv attityd- Deltagarna berättar om sina framsteg och ledarna bekräftar deltagarna.- Ledare är mycket involverade i diskussionerna- Alla lär sig av varandra- Ledarna uppmuntrar deltagarna att våga säga ifrån vid orättvis behandling- Deltagarna var borta från gruppträffar- Deltagarna hade god inställning- Ledare sa att alla är viktiga och allas åsikter behövs för att förändra församlingen	
--	--	--